

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάιρεσης;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- RACCOMBAT: Preventing and Combatting Racism and Xenophobia through Social Orientation of Non-Nationals

Εκδηλώσεις

- Εκδήλωση: Διαχείριση φαρμακευτικής δαπάνης και σύγχρονα φαρμακο-οικονομικά εργαλεία, 20/9/2017
- Judging the Charter (Εφαρμόζοντας το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ). Επιμορφωτικά εργαστήρια για δικαστές και δικηγόρους, 5 και 6/10/2017
- Συνέδριο: Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και δικαστική πρακτική, 12-13/10/2017

Νέες εκδόσεις

- R. Albert/X. Contiades/A. Fotiadou (Eds.), *The Foundations and Traditions of Constitutional Amendment* (Hart Publishing 2017, 416 p.)

Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάιρεσης;

Keith E. Whittington, Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Princeton

Συχνά αναφερόμαστε στις εγκληματικές πράξεις που μπορούν να θεμελιώσουν μια πρόταση καθάιρεσης σαν να αποτελούν τον διακόπτη ενός συνταγματικού μηχανισμού για την απομάκρυνση των ένοχων αξιωματούχων. Αυτός ο τρόπος πρόσληψης της αρμοδιότητας καθάιρεσης είναι εσφαλμένος και παραπλανητικός για πολλούς και σημαντικούς λόγους. Πρώτον, αντιμετωπίζει εσφαλμένα την διαδικασία της καθάιρεσης ως μηχανιστική. Η αρμοδιότητα αυτή ανατέθηκε στο Κογκρέσο επειδή η αξιολόγηση του κατά πόσον έχουν τελεσθεί εγκληματικές πράξεις ικανές να θεμελιώσουν μια πρόταση καθάιρεσης και με ποιες ενέργειες πρέπει να αντιμετωπισθούν αποτελεί αναπόδραστα πολιτική επιλογή, η οποία είναι καλό να υπόκειται σε δημόσιο έλεγχο. Δεύτερον, παραγνωρίζει ότι η άσκηση της εξουσίας καθάιρεσης αφορά περισσότερο το μέλλον παρά το παρελθόν. Ενστικτωδώς μπορεί να αντιμετωπίζουμε τις πράξεις που δικαιολογούν πρόταση καθάιρεσης ως ποινικά αδικήματα για τα οποία ο δράστης πρέπει να λάβει αυτό που του αξίζει, όμως η διαδικασία καθάιρεσης αποτελεί συνταγματικό μέσο αντιμετώπισης ενός σοβαρού προβλήματος. Το κατά πόσον οι ένοχοι αξιωματούχοι θα τιμωρηθούν όπως τους αξίζει αποτελεί δευτερεύον ζήτημα.

Στον βαθμό που η άσκηση της εξουσίας καθάιρεσης αποτελεί πολιτική επιλογή στραμμένη προς το μέλλον, είναι σημαντικό να σκεφθούμε προσεκτικά τα μειονεκτήματα της μη άσκησης της ενώ έχουν τελεσθεί πράξεις που να την δικαιολογούν. Ας αφήσουμε έτσι κατά μέρος το ερώτημα ποιες ακριβώς πράξεις αποτελούν «υψηλά εγκλήματα και αδικήματα» και αν ο Πρόεδρος Trump διέπραξε κάποιες από αυτές. Ας υποθέσουμε ότι η πλειοψηφία των μελών του Κογκρέσου –και πιο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάιρεσης;»Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

συγκεκριμένα εκείνα που ανήκουν στο Ρεπουμπλικανικό κόμμα– θεωρεί ότι ο Πρόεδρος έχει πράγματι διαπράξει πράξεις που να δικαιολογούν πρόταση καθάιρεσης. Στην περίπτωση αυτή θα βρεθούν ενώπιον ενός ανοιχτού ερωτήματος για το τι πρέπει να πράξουν. Ποιους κινδύνους επιφέρει η μη ενεργοποίηση της διαδικασίας καθάιρεσης και της διεξαγωγής δίκης; Ας τις κατατάξουμε σε τρεις κατηγορίες: στη χαμηλή πολιτική, στην υψηλή πολιτική και στη συνταγματική πολιτική.

Χαμηλή πολιτική. Θα ήταν αφελές να υποθέσουμε ότι τα μέλη του Κογκρέσου δεν θα λάβουν υπόψη κάποιους απλούς και άμεσους υπολογισμούς για το κατά πόσον η ενεργοποίηση της διαδικασίας καθάιρεσης θα βλάψει τη δική τους πιθανότητα επανεκλογής. Αν οι Ρεπουμπλικάνοι επιλέξουν να συσπειρωθούν γύρω από τον Πρόεδρο αντί να επιδιώξουν την καθάιρσή του αναλαμβάνουν αναπόφευκτα κάποιο πολιτικό ρίσκο. Είναι προφανές ότι τέτοιοι μικροπολιτικοί υπολογισμοί δεν θα έπρεπε να αποτελούν το κίνητρο ούτε να δικαιολογούν μια τόσο σοβαρή απόφαση όσο η μομφή εναντίον ενός Προέδρου, αλλά αναπόφευκτα θα παίξουν το ρόλο τους στη λήψη της απόφασης να ασκηθεί η μομφή, εφόσον μπορεί να θεμελιωθεί σε άλλους παράγοντες. Παρ' όλο που τέτοιου είδους πολιτικοί υπολογισμοί είναι δύσκολο να αξιολογηθούν, οι επαγγελματίες πολιτικοί και οι σύμβουλοί τους, οι οποίοι θα πρέπει να αξιολογήσουν αυτές τις διακινδυνεύσεις όσο καλύτερα μπορούν, είναι εξοικειωμένοι με αυτούς. Αν βλέπουν ότι πράγματι έχουν τελεσθεί πράξεις που επιφέρουν καθάιρεση και επιλέξουν να μην κάνουν κάτι για αυτό, ενδέχεται να μετανιώσουν για τις συνέπειες που θα υπάρξουν για τους ίδιους και για το κόμμα τους;

Υψηλή Πολιτική. Οι διακινδυνεύσεις που αφορούν τη χαμηλή πολιτική πρέπει πρωτίστως να αξιολογηθούν από την σκοπιά των προσωπικών και κομματικών συνεπειών που θα επιφέρουν. Ποια θα είναι τα μειονεκτήματα για εμένα και το κόμμα μου; Αντίθετα, οι διακινδυνεύσεις που αφορούν την υψηλή πολιτική πρέπει πρωτίστως να αξιολογηθούν υπό το πρίσμα των εθνικών συνεπειών. Ποιες θα είναι οι συνέπειες για τη χώρα μου αν δεν επιδιώξω την καθάιρεση; Η πιο προφανής συνέπεια είναι ότι ο Πρόεδρος θα παραμείνει στη θέση του για το υπόλοιπο της θητείας του. Από τη σκοπιά της υψηλής πολιτικής τίθεται το ερώτημα ποιες αρνητικές συνέπειες μπορεί να έχει η μη απομάκρυνση ενός Προέδρου τη στιγμή που παρουσιάστηκε η ευκαιρία. Για πολλά μέλη του Κογκρέσου που ανήκαν στο Δημοκρατικό Κόμμα κατά

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

την διάρκεια του σκανδάλου με το Ιράν, ο κίνδυνος να ζημιωθεί η χώρα υπήρξε μεγαλύτερος από τον κίνδυνο επιπτώσεων λόγω μη παραπομπής. Ακόμη και σε περίπτωση που είχαν διαπραχθεί αδικήματα που δικαιολογούν καθαίρεση, ο υπολογισμός της πιθανής βλάβης υπαγόρευε ότι θα ήταν συνετό να αντιμετωπισθεί το σκάνδαλο με άλλα πολιτικά μέσα, χωρίς να εκτεθεί η χώρα σε μια δεύτερη διαδικασία καθάρσεως του Προέδρου αμέσως μετά το Watergate.

Σε μερικές περιπτώσεις γίνεται κατανοητό ότι η μη καθαίρεση δεν προκαλεί παρά ελάχιστη διακινδύνευση. Ο Πρόεδρος Clinton αποτελεί τέτοιο παράδειγμα. Αν υποθέσουμε ότι ο Πρόεδρος είχε διαπράξει πράξεις που δικαιολογούσαν την καθαίρεση του, ήταν σχετικά μεμονωμένες. Θα ήταν απίθανο να διαπράξει τα ίδια ή παρόμοια λάθη αν παρέμενε στη θέση του. Επίσης ήταν σε γενικές γραμμές ένας ικανός Πρόεδρος, και μπορούσε βασιστεί κανείς στο ότι θα ασκούσε τα καθήκοντά του εντός των φυσιολογιών ορίων του πολιτικά ανεκτού.

Αντίθετα τα μέλη του Κογκρέσου που ανήκαν στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα, ανησυχούσαν ότι οι πράξεις του Προέδρου Andrew Johnson δεν ήταν μεμονωμένα περιστατικά και υπήρχε σοβαρός κίνδυνος, αν δεν εκδηλωνόταν μια αντίδραση, να συνεχίσει μια σειρά παραβιάσεων μη ανεκτών από την πλειοψηφία του Κογκρέσου.

Τα μέλη του Κογκρέσου πρέπει να εξετάσουν αν οι προβληματισμοί τους για τον Πρόεδρο Trump είναι πλησιέστεροι σε εκείνους για τον Πρόεδρο Clinton ή σε αυτούς για τον Πρόεδρο Johnson. Υπάρχει λόγος να πιστεύουν ότι αν δεν καθαιρεθεί ο Πρόεδρος Trump θα συνεχίσει να προβαίνει σε πράξεις επιζήμιες για τη χώρα; Αν η απάντηση είναι θετική, η επιλογή να ασκηθεί η μορφή είναι επικρατέστερη, ενώ αν είναι αρνητική θα ήταν χρησιμότερο το Κογκρέσο να διοχετεύσει αλλού την ενέργειά του. Οι πρώτοι μήνες της Προεδρία του Trump δεν εμπνέουν εμπιστοσύνη ότι θα αλλάξει πορεία και θα σταματήσει να βλάπτει τον εαυτό του. Άρα το μειονέκτημα του να αγνοηθούν ή να γίνουν ανεκτές πράξεις που μπορούν να δικαιολογήσουν την καθάρσή του είναι ότι θα επαναληφθούν.

Συνταγματική πολιτική. Τέλος, αν τα μέλη του Κογκρέσου δεν αντιδράσουν στην τέλεση πράξεων που δικαιολογούν καθαίρεση, οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις για το σύνολο της συνταγματικής τάξης είναι πολλαπλές. Ο πιο επιτακτικός λόγος για να αντιδράσει το Κογκρέσο είναι ότι μόνο έτσι αποκαθίσταται η συνταγματική τάξη. Αν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθαίρεσης;»Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

κάποιος που ασκεί δημόσιο αξίωμα καταχράται τις συνταγματικές του εξουσίες, η καθαίρεσή του ίσως αποτελεί το πιο αποτελεσματικό μέσο αποτροπής μελλοντικών παραβιάσεων. Το προφανέστερο ζήτημα δεν είναι ότι ο συγκεκριμένος αξιωματούχος θα συνεχίσει να διαπράττει πράξεις που δικαιολογούν την καθαίρεσή του αν τον αφήσουν στην ησυχία του αλλά ότι θα δώσει το κακό παράδειγμα στους άλλους. Πράγματι, οι αμαρτίες του παρελθόντος μπορεί να δημιουργήσουν μια μόνιμη μελανή κηλίδα, που δεν θα ξεθωριάσει με το πέρασμα του χρόνου. Το άτομο που διέπραξε τις πράξεις μπορεί να καταστεί ανίκανο να ασκήσει αποτελεσματικά τα καθήκοντά του και άρα η απομάκρυνσή του αποτελεί το μόνο μέσο αντιμετώπισης της βαριάς σκιάς μιας επαίσχυντης πράξης.

Σε περίπτωση που το Κογκρέσο επιδεικνύει ανοχή σε αξιωματούχους που τελούν «υψηλά εγκλήματα και αδικήματα» στέλνει το μήνυμα ότι τα εγκλήματα αυτά δεν είναι μη ανεκτά. Συχνά οι πολιτικές παραδόσεις που ο αξιωματούχος παραβιάζει είναι ευρέως γνωστές και καθιερωμένες. Ο δικαστής που δωροδοκείται δεν εκμεταλλεύεται μια γκρίζα ζώνη του νόμου, αντίθετα παραβιάζει τις θεμελιώδεις προσδοκίες σχετικά με το δικαστικό ήθος. Αν το Κογκρέσο ανέχεται παρόμοιες παραβιάσεις των πολιτικών κανόνων υπάρχει κίνδυνος διάβρωσης των κανόνων αυτών με το πέρασμα του χρόνου. Σε άλλες περιπτώσεις, όπου οι κανόνες δεν είναι τόσο γερά θεμελιωμένοι, μια καθαίρεση μπορεί να διαμορφώσει και να παγιώσει άτυπους συνταγματικούς κανόνες, στέλνοντας ένα μήνυμα για το μέλλον σε όλα τα δρώντα υποκείμενα στην πολιτική για το τι θεωρείται ορθή συμπεριφορά.

Η γνώση των πραγματικών γεγονότα για ένα συγκεκριμένο σκάνδαλο είναι σημαντική, δεν αποτελεί όμως τον καθοριστικό παράγοντα για το αν πρέπει το Κογκρέσο να ξεκινήσει μια διαδικασία καθαίρεσης. Αυτό απαιτεί πολιτική απόφαση και είναι ίσως μια από τις σημαντικότερες αποφάσεις που μπορεί να λάβει ένα μέλος του Κογκρέσου. Οι κίνδυνοι και οι προκλήσεις που θέτει η εκκίνηση μιας τέτοιας διαδικασίας είναι συχνά προφανείς, αλλά τα μέλη του Κογκρέσου πρέπει επίσης να εξετάσουν προσεκτικά και τις διακινδυνεύσεις που προκύπτουν από την άρνηση να προχωρήσει μια αναγκαία καθαίρεση. Η απειλή της καθαίρεσης αποτελεί ένα μεγάλο μαστίγιο, ικανό να επιβάλλει την τήρηση των συνταγματικών κανόνων και να αποτρέψει την καταστρατήγηση του Συντάγματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθαίρεσης;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

Αν το μαστίγιο αυτό τοποθετηθεί στο ράφι και μπει σε αχρησία, το Κογκρέσο ίσως να ανακαλύψει ότι θα ενθαρρυνθεί η κακή συμπεριφορά κάποιων που κατέχουν σημαντικά δημόσια αξιώματα.

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

<https://www.lawfareblog.com/what-downside-not-impeaching>,
25/7/2017

Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Πρόεδρος του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

Θα αναφερθώ σε τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα που κατά τη γνώμη μου έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη λειτουργία του κράτους και την ανάπτυξη της οικονομίας: τη συνταγματική αναθεώρηση, την τροποποίηση του εκλογικού νόμου και την «εκκαθάριση»-ποιότητα της νομοθεσίας.

Ι. Συνταγματική αναθεώρηση

Στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης, ένας από τους μύθους που αβασάνιστα αποδέχθηκαν ακόμη και γνήσιοι σκεπτικιστές ήταν αυτός του «καλού Συντάγματος», στο οποίο υποτίθεται ότι θεμελιώθηκε η πιο μακρόβια και ανέφελη περίοδος εύρυθμης λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών στη σύγχρονη ιστορία. Ενός Συντάγματος που, παρά τους κλυδωνισμούς που προκάλεσε στην εγγυητική και τη συμβολική του λειτουργία η «αναγκαστική» νομοθεσία και νομολογία της οικονομικής κρίσης μετά το 2010, δεν αμφισβητήθηκε ως προς την εσωτερική συνοχή και την ορθολογικότητά του.

Το Σύνταγμά μας αποδεικνύεται σε αρκετές από τις σημαντικότερες ρυθμίσεις του ανορθολογικό.

Και όμως, το Σύνταγμά μας αποδεικνύεται σε αρκετές από τις σημαντικότερες ρυθμίσεις του ανορθολογικό. Στις δομικές αντινομίες και τις εσωτερικές αντιφάσεις οφείλονται ρήγματα στην ενότητα της συνταγματικής τάξης και δυσλειτουργίες των πολιτικών θεσμών, σε ένα πολιτικό περιβάλλον που ούτως ή άλλως δεν διακρίνεται για τον ορθολογισμό του (βλ. Ξ. Κοντιάδη, *Το Ανορθολογικό μας Σύνταγμα. Γιατί απέτυχαν οι πολιτικοί θεσμοί;*, εκδ. Παπαζήση 2015). Το Σύνταγμά μας χρήζει σήμερα αλλαγών. Σε μια χώρα όπου πλεονάζουν όσοι διεκδικούν την εκφορά συνταγματικού λόγου, οι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

αναθεωρητικές προτάσεις περισσεύουν.

Δεν υπάρχει άλλωστε τίποτα πιο εύκολο από την παράθεση αναθεωρητικών προτάσεων. Ωστόσο ίσως δεν υπάρχει και τίποτα δυσκολότερο από τον σχεδιασμό συνταγματικών διατάξεων με συνοχή και αποτελεσματικότητα. Το πολιτικό σύστημα πρέπει λοιπόν να απαλλαγεί από τις ανορθολογικές ρυθμίσεις, προστατεύοντας παράλληλα την ενότητα του συνταγματικού κειμένου και της ελληνικής συνταγματικής παράδοσης. Αυτή η επιδίωξη δεν μπορεί όμως να εδράζεται σε μια αυτοαναφορική συνταγματική μυθολογία, αλλά στην κριτική απομυθοποίηση των παραστάσεων μας για το Σύνταγμα.

Το γεγονός ότι η δημοκρατία και το κράτος δικαίου λειτούργησαν από το 1974 χωρίς τις μείζονες συνταγματικές κρίσεις του παρελθόντος δεν οφείλεται στην ποιότητα των συνταγματικών θεσμών, αλλά σε μια σειρά πολιτικών και οικονομικών παραμέτρων, καθώς και στη σοφία που επέδειξαν οι ερμηνευτές του. Αντίθετα, ορισμένες από τις εγγενείς αδυναμίες του ισχύοντος Συντάγματος κρίνονται (συν)υπεύθυνες για τη σημερινή κρίση του πολιτικού συστήματος και την οικονομική χρεοκοπία. Απαιτείται λοιπόν να ξεκινήσει μετά τις εκλογές η διαδικασία αναθεώρησης.

II. Εκλογικός νόμος

Το δεύτερο πεδίο μεταρρύθμισης αφορά το εκλογικό σύστημα, που ανήκει σε μια άλλη εποχή της πολιτικής ιστορίας και χρήζει τροποποίησης. Το bonus 50 εδρών στο πρώτο κόμμα αποσκοπούσε στην αυτοδυναμία κομμάτων τα οποία είχαν συγκεντρώσει στις εκλογές ποσοστό που ανερχόταν κοντά στο 40%. Δεν είναι συνεπώς παράλογη η πρόβλεψη του bonus υπό συνθήκες πολωμένου δικομματισμού, όπως αυτές που επικράτησαν καθ' όλη σχεδόν την περίοδο της Μεταπολίτευσης, όταν η κυβερνησιμότητα της χώρας προϋπέθετε τη σχετικοποίηση της αναλογικότητας του συστήματος.

Το εκλογικό σύστημα αποτέλεσε εργαλείο της εκάστοτε πλειοψηφίας.

Όμως το πολιτικό σκηνικό μεταβλήθηκε άρδην μετά την κρίση. Οι δίδυμες εκλογές του 2012 ανέδειξαν ένα κατακερματισμένο κομματικό τοπίο, με τα δύο πρώτα κόμματα να συγκεντρώνουν ποσοστά κάτω του 30%. Την εξέλιξη αυτή επιβεβαίωσαν τόσο οι ευρωεκλογές όσο και όλες οι δημοσκοπήσεις των τελευταίων τριών ετών. Έτσι το bonus των 50 εδρών στο πρώτο κόμμα όχι μόνο δεν οδηγεί σε αυτοδύναμη, μονοκομματική κυβέρνηση, αλλά ενδέχεται να δυσχεράνει την κυβερνησιμότητα της χώρας, μειώνοντας τις πιθανές κομματικές συμπράξεις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθαίρεσης;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

για τον σχηματισμό κυβέρνησης συνεργασίας.

Στην Ελλάδα το εκλογικό σύστημα αποτέλεσε εργαλείο της εκάστοτε πλειοψηφίας, που το προσάρμοζε κατά βούληση για να εξυπηρετήσει κομματικούς σχεδιασμούς. Αυτό αποκλείστηκε μετά τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, αφού τροποποίηση του εκλογικού νόμου επιτρέπεται να ισχύσει από τις μεθεπόμενες εκλογές, εκτός εάν συγκεντρωθεί αυξημένη πλειοψηφία 200 βουλευτών, οπότε εφαρμόζεται από τις ερχόμενες.

Ό,τι κρίνεται πολιτικά ατελέσφορο δεν είναι κατ' ανάγκην αντισυνταγματικό. Όμως θα αποτελούσε πολιτικό και θεσμικό λάθος να μην προχωρήσει αμέσως μετά τις εκλογές η μεταρρύθμιση του εκλογικού συστήματος. Όπως το bonus 50 εδρών, έτσι και η ισχύουσα απλή αναλογική παρουσιάζουν σημαντικά μειονεκτήματα. Μακροπρόθεσμα η χώρα μόνο οφέλη μπορεί να αποκομίσει από ένα σύστημα που θα αποτυπώνει στο Κοινοβούλιο τη βούληση του εκλογικού σώματος με αναλογικό τρόπο, διευκολύνοντας όμως και την κυβερνησιμότητα.

III. Ποιότητα της νομοθεσίας

Το τρίτο σημείο παρέμβασης αφορά την ποιότητα της νομοθεσίας. Πολυάριθμα είναι τα παραδείγματα κρατών που ύστερα από σοβαρές οικονομικές κρίσεις αντιλήφθηκαν τη σημασία της αναμόρφωσης του ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει τις κρατικές λειτουργίες, τις οικονομικές σχέσεις και την επιχειρηματική δραστηριότητα. Στη χώρα μας έχουν επανειλημμένα επισημανθεί τα φαινόμενα πολυνομίας, κακονομίας και περιττών διοικητικών επιβαρύνσεων, που εμποδίζουν το επιχειρείν, ταλαιπωρούν τους πολίτες και καθιστούν τον διοικητικό μηχανισμό αναποτελεσματικό, πολυδάπανο και αδιαφανή.

Σήμερα, ακόμη και ο πιο έμπειρος νομικός της θεωρίας και της πράξης αδυνατεί έστω να εντοπίσει τι ισχύει μέσα στον δαιδαλώδη νομοθετικό λαβύρινθο, καταφεύγοντας σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, των οποίων ένα απλό λάθος συνεπάγεται την αδυναμία υλοποίησης βασικών διαδικασιών κάθε ευνομούμενης πολιτείας.

Τα οφέλη της ρυθμιστικής γκλιτοίνης είναι τεράστια.

Το εργαλείο που θεωρείται, σύμφωνα με διεθνή πρότυπα, ενδεδειγμένο σε χώρες με ογκώδες, περίπλοκο και χαμηλής ποιότητας ρυθμιστικό πλαίσιο έχει ονομαστεί στην επιστημονική βιβλιογραφία «ρυθμιστική γκλιτοίνη». Αποσκοπεί στην ταχεία, φθηνή και δραστική αποκάθαρση, απλούστευση και βελτίωση του κανονιστικού περιβάλλοντος, με κατάργηση άχρηστων, επικαλυπτόμενων ή αντιφατικών διατάξεων,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;» Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

κωδικοποίηση των υπόλοιπων ρυθμίσεων και εγκαθίδρυση ενός μόνιμου μηχανισμού αξιολόγησης της ποιότητας της νομοθεσίας.

Τα οφέλη της ρυθμιστικής γκιλοτίνας είναι τεράστια: μείωση της διαφθοράς και της γραφειοκρατίας, ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και των επενδύσεων χάρη στην αναβάθμιση της κρατικής αξιοπιστίας, ταχύτερη απονομή δικαιοσύνης, καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, μείωση του κόστους συναλλαγής με το κράτος.

Εύλογα τίθεται το ερώτημα γιατί δεν προχώρησε στην Ελλάδα η εφαρμογή της γκιλοτίνας ή κάποιας παρεμφερούς μεθοδολογίας που έχουν εφαρμόσει δεκάδες χώρες, με πρωτοπόρους την Ολλανδία και τη Βρετανία. Μήπως είναι δύσκολο ή δαπανηρό; Μήπως στερείται η Ελλάδα την τεχνογνωσία; Τίποτα από όλα αυτά. Κάποια βήματα έγιναν ως προς το άνοιγμα και τη λειτουργία επιχειρήσεων, αλλά αυτό αποτελεί σταγόνα στον ωκεανό. Η επόμενη κυβέρνηση, όποιο πολιτικό πρόσημο και αν έχει, οφείλει να προχωρήσει και να ολοκληρώσει το έργο αυτό.

στον ιστότοπο: e κύκλος, 12/6/2017

Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού

Ευάγγελος Βενιζέλος, Βουλευτής, πρώην αρχηγός του ΠΑΣΟΚ και πρώην αντιπρόεδρος της κυβέρνησης.

Η κατά κράτος ήττα του μορφώματος ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ στο πεδίο της οικονομικής πολιτικής και η ανάληψη της ευθύνης για το μνημόνιο 3, το μνημόνιο 3+ μέχρι το 2022 και το διαρκές μνημόνιο μέχρι το 2060, δεν μπορεί να αντισταθμιστεί από ένα success story που δυστυχώς δεν θα έρθει, γιατί το παρεμποδίζει η ίδια η ύπαρξη της σημερινής κυβέρνησης. Ούτε από μια νέα αφήγηση για το χρέος, τα πρωτογενή πλεονάσματα και την έξοδο στις αγορές, γιατί όλοι πλέον βλέπουν μια κυβέρνηση που ηττάται συνέχεια σε σχέση με τους στόχους που θέτει, προσπαθώντας να ακολουθήσει με δραματική καθυστέρηση τις επιλογές της περιόδου 2010-2015.

Μετά συνεπώς το κλείσιμο της περιβόητης δεύτερης αξιολόγησης και στο μεσοδιάστημα μέχρι το άνοιγμα της τρίτης αξιολόγησης, η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ έχει μείνει μόνη με τον αυθεντικό και βαθιά πληγωμένο εαυτό της: τον ακραία συγκρουσιακό και διχαστικό, βασισμένο σε γκεμπελικά ψεύδη και χυδαίες συκοφαντίες, στην επιπόνηση και ανάδειξη εσωτερικών εχθρών, που άλλοτε είναι πρόσωπα πολιτικών αντιπάλων και άλλοτε ολόκληροι θεσμοί, με τελικό θύμα τον ίδιο τον πολιτικό

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;»Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

και νομικό πολιτισμό της χώρας. Τους δημοκρατικούς θεσμούς και τις εγγυήσεις του κράτους δικαίου.

Το αρχικό πολιτικό project της κυβέρνησης ήταν ο ασφυκτικός έλεγχος επί της Δικαιοσύνης με τη βοήθεια κύκλων του βαθέως κράτους που με κυνική άνεση μετακόμισαν από τον συντηρητικό χώρο στο χώρο της εθνικολαϊκιστικής συνεργασίας ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ, προσφέροντας τις υπηρεσίες και την τεχνογνωσία τους. Απέτυχαν όμως σε όλες τις εμβληματικές υποθέσεις που ανέδειξαν. Από την υπόθεση Γεωργίου / ΕΛΣΤΑΤ έως την υπόθεση των τηλεοπτικών αδειών. Η ελληνική δικαιοσύνη άντεξε και για το λόγο αυτό αναγορεύθηκε σε θεσμικό εχθρό της κυβέρνησης, ισοπεδωτικά, με γενικεύσεις και ακραίους απαξιωτικούς χαρακτηρισμούς, χωρίς ενδοιασμούς, χωρίς μέτρο, χωρίς αίσθηση του τι σημαίνει διάκριση των εξουσιών και ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης.

Το απώτερο πολιτικό σχέδιο της κυβέρνησης είναι όμως ο ευτελισμός του ίδιου του Συντάγματος μέσα από την καταστρατήγηση της αναθεωρητικής διαδικασίας που προβλέπεται αναλυτικά στο άρθρο 110 του Συντάγματος και προσδίδει σε αυτό τον αυστηρό του χαρακτήρα και τη νομική του υπεροχή σε σχέση με την κοινή νομοθεσία.

Το πρώτο βήμα ήταν η συγκρότηση μιας επιτροπής κοινωνικού διαλόγου για την αναθεώρηση με πρωτοβουλία της κυβέρνησης που είναι παντελώς αναρμόδια, καθώς η αναθεωρητική αρμοδιότητα ανήκει αποκλειστικά στη Βουλή. Ο «διάλογος» αυτός διεξάγεται με απολύτως αδιάφορη την κοινωνία, αποσπασματικά, υπεραπλουστευτικά, με γενικόλογες ερωτήσεις που ζητούν μονολεκτικές και ασύνδετες απαντήσεις σε ζητήματα με τεράστιο ιστορικό και πολιτειακό βάθος. Χωρίς κανένα έλεγχο της λογικής και θεσμικής συνοχής των επιμέρους προτάσεων ή παρατηρήσεων.

Αυτή η διαδικασία δοκιμάζει και προετοιμάζει το επόμενο βήμα του συνταγματικού λαϊκισμού που είναι η πιο επικίνδυνη μορφή λαϊκισμού: το σενάριο του συνταγματικού δημοψηφίσματος που υπό οποιαδήποτε εκδοχή του αντιβαίνει ευθέως στα άρθρα 110 και 44 παρ 2 του Συντάγματος. Το άρθρο 110 θεσπίζει την αποκλειστική διαδικασία αναθεώρησης, αναθέτει την αναθεωρητική αρμοδιότητα στη Βουλή και προβλέπει τη συμμετοχή του εκλογικού σώματος στην αναθεωρητική διαδικασία με τις εκλογές που παρεμβάλλονται μεταξύ των δυο Βουλών που επιλαμβάνονται της αναθεώρησης. Οι πολίτες μετέχουν στην αναθεώρηση αναδεικνύοντας τα μέλη της αναθεωρητικής Βουλής και όχι απαντώντας μονολεκτικά σε ερωτήματα που αποσιωπούν τις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθαίρεσης;»Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

πολύπλοκες πτυχές των θεμάτων και τις αντιφάσεις που μπορούν να προκύψουν όταν κάθε λέξη, ακόμη και κάθε σημείο στίξης μπορεί να έχει καταλυτική σημασία.

Το άρθρο 44 παρ 2 προβλέπει δυο τύπους δημοψηφίσματος. Πρώτον, το νομοθετικό που ως τέτοιο δεν είναι συνταγματικό, ακριβώς γιατί αφορά μόνο ψηφισμένα νομοσχέδια και προτάσεις νόμων δηλαδή την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας, σε αντιδιαστολή προς την αναθεωρητική εξουσία (δευτερογενής συντακτική εξουσία) που ασκείται κατά τα προβλεπόμενα αποκλειστικά στο άρθρο 110. Δεύτερον, το δημοψήφισμα για κρίσιμο εθνικό θέμα, που είναι νομοσχέδιο χάραξης πολιτικής και όχι θέσπισης κανόνων δικαίου με πρώτιστο και υπερέχοντα κανόνα δικαίου το ίδιο το Σύνταγμα που αναθεωρείται σύμφωνα με την ειδική και αποκλειστική διαδικασία του άρθρου 110. Το συνταγματικό δημοψήφισμα κολακεύει και ταυτόχρονα κοροϊδεύει τον πολίτη καθιστώντας τον συνένοχο της καταστρατήγησης των συνταγματικών εγγυήσεων.

Για την επιστημονική κοινότητα η θέση αυτή είναι προφανής. Είναι ευτύχημα το γεγονός ότι υπάρχουν ακόμη στον τόπο αυτό ορισμένα αυτονόητα που βρίσκονται στη βάση της εθνικής συναίνεσης, δηλαδή του πολιτικού και νομικού πολιτισμού που αποτυπώνει και προστατεύει το Σύνταγμα.

πηγή: Το Βήμα, 22/7/2017

Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του

Κωνσταντίνος Μενουδάκος, Επίτιμος πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας

Η τήρηση της θεσμικής ισορροπίας μεταξύ των τριών λειτουργιών του κράτους, νομοθετικής, εκτελεστικής, δικαστικής, αποτελεί προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία του κράτους δικαίου και του δημοκρατικού πολιτεύματος. Την τελευταία περίοδο υπάρχουν ενέργειες και δηλώσεις που θέτουν σε κίνδυνο την, έτσι κι αλλιώς εύθραυστη, ισορροπία αυτή.

Από τη μια πλευρά επικρίνονται δικαστικές αποφάσεις ως εσφαλμένες και αντίθετες με το περί δικαίου αίσθημα, μερικές φορές μάλιστα με υπονοούμενα για εξυπηρέτηση συμφερόντων ή για κρίσεις υπαγορευόμενες από προκαταλήψεις και προσωπικές ιδεολογικές αντιλήψεις. Από την άλλη πλευρά επισείεται με ιδιαίτερη ευκολία κίνδυνος κατάλυσης της δικαστικής ανεξαρτησίας.

Όλες αυτές οι εκατέρωθεν δηλώσεις έχουν δημιουργήσει κατάσταση στην οποία παραγνωρίζονται και τα αυτονόητα. Σε κάποια από τα αυτονόητα αυτά αναφέρονται οι σκέψεις που ακολουθούν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

1. Στη συνταγματική θεωρία αποτελεί κοινό τόπο η άποψη ότι σε ένα δημοκρατικό κράτος είναι αναγκαία η ύπαρξη αποτελεσματικών αντιβάρων. Βασικό θεσμικό αντίβαρο στη νομοθετική και στην εκτελεστική εξουσία είναι τα δικαστήρια. Η λειτουργία τους ως θεσμικών αντιβάρων ενδέχεται βεβαίως να δημιουργήσει εμπόδια στην εφαρμογή μέτρων άσκησης πολιτικής. Με αυτή την έννοια είναι σωστή η φράση ότι υπάρχουν θεσμικά εμπόδια. Πρόκειται ακριβώς για τη λειτουργία των θεσμικών αντιβάρων που απορρέει από δέσμη συνταγματικών διατάξεων και κυρίως από την αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Δεν είναι όμως ορθό να αμφισβητείται η λειτουργία των θεσμικών αντιβάρων. Είναι διαφορετικό βεβαίως το ζήτημα ότι τα δικαστήρια πρέπει να εφαρμόζουν το δίκαιο με σωστή εκτίμηση της πραγματικότητας.

2. Η επίκληση του κοινού περί δικαίου αισθήματος πρέπει να γίνεται με επίγνωση της αβεβαιότητας στην ανίχνευσή του και κυρίως των συνεπειών της εφαρμογής του. Μπορεί να οδηγήσει σε καταπάτηση θεμελιωδών δικαιωμάτων και σε παραβίαση βασικών αρχών του νομικού μας πολιτισμού. Πρέπει να σημειωθεί ότι η αναζήτηση του λαϊκού αισθήματος κατά την απονομή της δικαιοσύνης αποτελεί δικαστικό λαϊκισμό που σε κάποιες περιπτώσεις καθίσταται περισσότερο επικίνδυνος από τον λαϊκισμό κατά την άσκηση πολιτικής.

3. Οι δικαστικές αποφάσεις είναι σε κάθε περίπτωση δεκτικές κριτικής. Κριτικής, όμως, με γνώση των δεδομένων της συγκεκριμένης υπόθεσης και όχι με βάση προσωπικό κώδικα αξιών και ανεργάτιστες εντυπώσεις. Ιδιαίτερη είναι η ευθύνη των εκπροσώπων του πολιτικού κόσμου κατά τη διατύπωση κρίσεων ως προς την ορθότητα δικαστικών αποφάσεων. Η από μέρους τους αποδοκιμασία, αλλά και η επιδοκιμασία δικαστικών ενεργειών, εμπλέκει τη Δικαιοσύνη στον πολιτικό ανταγωνισμό.

4. Η υλοποίηση οποιασδήποτε πολιτικής, ακόμη και αν αποβλέπει σε δημόσιους σκοπούς ως προς την ορθότητα και σκοπιμότητα των οποίων δεν τίθεται αμφιβολία, πρέπει να επιδιώκεται στο πλαίσιο της έννομης τάξης. Το δόγμα «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα» οδηγεί σε κατάλυση του κράτους δικαίου, με το οποίο διασφαλίζεται, πλην άλλων, η δυνατότητα άσκησης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

5. Η υπεράσπιση του κύρους της Δικαιοσύνης από τους εκπροσώπους του δικαστικού σώματος δεν πρέπει να γίνεται κατά τρόπο με τον οποίο υπονομεύεται αυτή η ίδια η υποστήριξη. Θεωρώ ότι οι δημόσιες δηλώσεις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;» Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομομοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

ορισμένων δικαστικών ενώσεων έχουν υπερβεί τα επιτρεπτά όρια, με αποτέλεσμα να μειώνεται η αξιοπιστία της δικαιολογημένης αντίδρασής τους.

6. Τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο των εκατέρωθεν δηλώσεων και της σχετικής αντιπαράθεσης μεταξύ φορέων των τριών λειτουργιών αφορούν ασφαλώς τη λειτουργία των θεσμών. Η ίδια όμως η αντιπαράθεση κινείται εκτός θεσμικού πλαισίου. Επομένως, δεν μπορεί να αναγνωριστεί ως θεσμική η παρέμβαση στην αντιπαράθεση αυτή προσώπων που κατέχουν υψηλά αξιώματα στο δικαστικό σώμα.

πηγή: «Καθημερινή», 30/7/2017

Κριτική αντί επιθέσεων

Μιχάλης Σταθόπουλος, Ομότιμος καθηγητής Νομικής - ακαδημαϊκός

Η ένταση που υπάρχει τον τελευταίο καιρό στις σχέσεις εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας είναι εξαιρετικά δυσάρεστη. Κλονίζει την εμπιστοσύνη στο κράτος δικαίου, υπονομεύει την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης, πυροδοτεί πάθη και εμποδίζει τον πολίτη να εκτιμήσει νηφάλια την κατάσταση.

Αφετηρία υπήρξε το ότι ορισμένοι εκπρόσωποι της εκτελεστικής εξουσίας δεν γνωρίζουν, όταν διαφωνούν με κάποια δικαστική απόφαση, πώς να ασκούν κριτική. Αντί κριτικής, επιδίδονται σε λοιδορίες και μειωτικές εκφράσεις και υπαινίσσονται ιδιοτελή κίνητρα. Με τον τρόπο αυτόν δεν πείθουμε, ακόμη και αν έχουμε κάποιο δίκιο επί της ουσίας. Ασφαλώς το έργο των δικαστών είναι έργο ανθρώπων και «το σφάλεσθαι ανθρώπινον», η δε διαφωνία είναι δικαίωμα του καθενός. Διαφωνία όμως με σεβασμό προς την αντίθετη άποψη, αλλά και προς το δικαστικό λειτούργημα.

Στη δίνη των αντιπαράθεσεων

Δεν θα ήθελα όμως να μείνω στις παραπάνω γενικές σκέψεις. Καλύτερη συμβολή στο πρόβλημα είναι, νομίζω, να παίρνει κανείς θέση σε συγκεκριμένα θέματα αντιπαράθεσης. Έτσι θα αναφερθώ στην απόφαση 1738/2017 της Ολομέλειας του Συμβουλίου Επικρατείας, που έκρινε αντισυνταγματική την παράταση της πενταετούς παραγραφής των φορολογικών αξιώσεων του Δημοσίου κατά των φορολογουμένων και περιέπεσε στη δίνη εντονότατων αντιπαράθεσεων. Κατά την απόφαση οι επανειλημμένες παρατάσεις της παραγραφής είναι αντίθετες με τις συνταγματικές αρχές της ασφάλειας δικαίου και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης των

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθαίρεσης;»Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

διοικουμένων.

Μπορεί ο νομοθέτης να παρέτεινε με νεότερους νόμους τον χρόνο της παραγραφής, αλλά το Σύνταγμα δεν ανέχεται συνολικό χρόνο παραγραφής που δεν είναι «εύλογος», είπε η απόφαση. Προσέθεσε δε ότι δεν είναι συνταγματικά ανεκτό να ενθαρρύνεται, με τις παρατάσεις, η αδράνεια των διοικητικών αρχών και να κλονίζεται η αξιοπιστία του Κράτους. Σκέψεις ορθότατες, που εύστοχα το Δικαστήριο τις συνάγει από το Σύνταγμα (μολονότι μη ρητά διατυπωμένες σε αυτό).

Το σκεπτικό όμως αυτό της απόφασης είναι μονομερές. Διότι υπάρχουν και άλλες (μη μνημονευόμενες στην απόφαση) συνταγματικές αρχές, που βαίνουν προς την αντίθετη κατεύθυνση. Έτσι η συνταγματική αρχή της φορολογικής δικαιοσύνης και της ισότητας των ελλήνων πολιτών ως προς τη συνεισφορά τους (ανάλογα με τις δυνάμεις τους) στα δημόσια βάρη επιβάλλει την πάταξη της φοροδιαφυγής. Τούτο το επιβάλλει και το δημόσιο συμφέρον, στο οποίο το ίδιο το ΣτΕ συχνά προσφεύγει. Το Σύνταγμα δεν ανέχεται να επιβαρύνονται περισσότερο οι έντιμοι φορολογούμενοι, επειδή κάποιοι άλλοι πολίτες συνηθίζουν να φοροδιαφεύγουν.

Εναπόκειται στον δικαστή να κρίνει ποιες αρχές βαρύνουν περισσότερο στη συγκεκριμένη δικαζόμενη περίπτωση. Η κρινόμενη απόφαση νομίζω ότι δεν έπρεπε να αποσιωπήσει τις σχετικές με την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής αρχές, έστω και αν τελικά έκρινε, σταθμίζοντας τη βαρύτητα κάθε συνταγματικής αρχής για τη συγκεκριμένη περίπτωση, ότι έπρεπε να επικρατήσει η αρχή της ασφάλειας δικαίου για τον φορολογούμενο πολίτη. Τούτο όμως θα μπορούσε, κατά τη γνώμη μου, να γίνει δεκτό, χωρίς να θυσιασθεί πλήρως στη δικαζόμενη υπόθεση (όπως έγινε) η αρχή της φορολογικής δικαιοσύνης που επιβάλλει την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Τη χρυσή τομή προσφέρει το (εύστοχα επικαλούμενο από την απόφαση του ΣτΕ) κριτήριο του «ευλόγου» του χρόνου της παραγραφής, δηλαδή τόσο χρόνου ώστε και ο φορολογούμενος να μην επιβαρύνεται υπερβολικά, αλλά και οι φορολογικές αρχές να μην ανακόπτονται στο έργο τους και μάλιστα εκ των υστέρων και ενώ ασχολούνται με τον φορολογικό έλεγχο, εμπιστευόμενες τις αποφάσεις του κοινού νομοθέτη για παράταση.

Έλλειψη σοβαρότητας

Η αρχική πενταετία είναι απόφαση του κοινού νομοθέτη και δεν είναι καθόλου αυτονόητο ότι αυτή είναι και για τον συνταγματικό νομοθέτη ο εύλογος χρόνος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;» Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

παραγραφής. Νομίζω ότι αυτό που ενόχλησε - και δικαίως - το ΣτΕ ήταν η συνεχής παράταση της προθεσμίας παραγραφής, κάθε φορά λίγο πριν λήξει η προηγούμενη παράταση. Μέτρησα, μελετώντας την απόφαση του ΣτΕ, 13 στη σειρά παρατάσεις!

Δείγμα έλλειψης σοβαρότητας από πλευράς Δημοσίου, πρακτική που έπρεπε πράγματι να στηλιτευθεί από το δικαστήριο. Αλλά παρατάσεις συνολικής διάρκειας π.χ. 2-3 ετών θα μπορούσαν να θεωρηθούν εύλογες (άρα συνταγματικά ανεκτές), ιδίως όταν υπάρχουν σοβαροί και ειδικοί λόγοι γι' αυτό, ώστε να μην αγνοηθεί ολότελα η ανάγκη καταπολέμησης της φοροδιαφυγής.

Νομίζω ότι είναι κοινός τόπος πως τα τελευταία χρόνια προβάλλει έντονο το αίτημα για ενίσχυση των φορολογικών ελέγχων με αξιοποίηση των διασταυρώσεων κρίσιμων στοιχείων (και από τράπεζες του εξωτερικού), που στο παρελθόν δεν γίνονταν ή ήταν τεχνικά και νομικά δυσχερέστερες.

Από το ιστορικό της υπόθεσης συνάγεται ότι ο καταλογισμός των φόρων που διακόπτει την παραγραφή έγινε στη δικαζόμενη περίπτωση στο τέλος του όγδοου χρόνου από την έναρξη της παραγραφής. Καλυπτόταν δηλαδή από τις παρατάσεις τριών ετών, που το ΣτΕ νομίζω ότι μπορούσε να τις θεωρήσει εύλογες.

Έτσι, δεν θα «αθωνόταν» φορολογικά η δικαζόμενη εταιρεία, αν πράγματι είχε φοροδιαφύγει. Ούτε θα γενικευόταν η «αθώωση» και για πλήθος άλλων φοροδιαφευγόντων πολιτών, ενώ συγχρόνως θα παρέμενε η αποδοκιμασία της συνεχούς, χωρίς φραγμό επανάληψης των παρατάσεων. Θα μπορούσε ακόμη το ΣτΕ να δεχθεί απαλλαγή του φορολογούμενου πολίτη (ως επιταγή των παραπάνω συνταγματικών αρχών) από το βάρος της απόδειξης της μη φοροδιαφυγής του μετά, π.χ., την πρώτη πενταετία και να επιρρίψει το βάρος της απόδειξης της φοροδιαφυγής για την πρώτη ή και δεύτερη παράταση πλήρως στις φορολογικές αρχές.

Διότι βασικό επιχείρημα υπέρ της παραγραφής είναι η εξασθένηση με την πάροδο του χρόνου των μέσων απόδειξης και η υπερβολική επιβάρυνση για τον φορολογούμενο να διαφυλάσσει τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία επ' αόριστον. Σημειωτέον ότι η επίκληση από το ΣτΕ της μη αναδρομικότητας των φορολογικών νόμων είναι ατυχής, αφού εδώ δεν επιβάλλονται αναδρομικά νέοι φόροι ή νέα βάρη, αλλά γίνεται (φυσικά εκ των υστέρων) έλεγχος για τους φόρους προηγούμενων ετών που οφείλονταν σύμφωνα με το τότε ισχύον δίκαιο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάιρεσης;» Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

Η απόφαση και η «συμμόρφωση»

Τέλος και σε ένα άλλο σημείο δεν θα συμφωνούσα με την απόφαση του ΣτΕ. Το Δημόσιο επικαλέσθηκε επικουρικά εφαρμογή διάταξης νόμου του 2014, κατά την οποία σε περίπτωση ακυρωτικής απόφασης το δικαστήριο μπορεί να ορίσει, σταθμίζοντας τις διαμορφωμένες πραγματικές καταστάσεις καθώς και το δημόσιο συμφέρον, ότι τα αποτελέσματα της ακυρωτικής απόφασης δεν έχουν αναδρομική ισχύ, όπως είναι ο κανόνας, αλλά αρχίζουν σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο. Τούτο θα περιόριζε πολύ τις περιπτώσεις που θα παραγράφονταν. Το ΣτΕ όμως απέρριψε το αίτημα αυτό του Δημοσίου ως αόριστο, молονότι η ύπαρξη δημοσίου συμφέροντος για τη μεγαλύτερη δυνατή αποκάλυψη φοροδιαφυγής είναι αυταπόδεικτη. Χάθηκε έτσι η ευκαιρία για μια πιο σταθμισμένη και εξισορροπούσα τα αντιτιθέμενα εδώ θεμιτά συμφέροντα δικαστική απόφαση.

Η απόφαση του ΣτΕ παρά ταύτα ισχύει και δεσμεύει. Οφείλουμε συνεπώς όλοι (και πρωτίστως η κρατική Διοίκηση) να συμμορφωθούμε. Η διατύπωση κριτικής είναι ενδεχομένως χρήσιμη για το μέλλον. Για το παρόν η κριτική ίσως δείχνει ότι ενθουσιώδεις, αλλά αβασάνιστες και χωρίς προβληματισμό, επιδοκιμασίες της απόφασης δεν δικαιολογούνται.

πηγή: «Βήμα» 16/7/2017

Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα

Θεόδωρος Φέσσας, Πρόεδρος του ΣΕΒ

Το Σύνταγμα, ως πλαίσιο που θέτει σαφή όρια, τόσο στο πνεύμα του εκάστοτε νομοθέτη όσο και στη δράση της εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας, είναι απολύτως καθοριστικός παράγοντας για τη συντήρηση ή την άρση πληθώρας στρεβλώσεων που ταλαιπωρούν διαχρονικά την οικονομία και τις επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, πιστεύουμε ότι είναι υπαρκτή η ανάγκη αναθεώρησης επιλεγμένων διατάξεων του με στόχο την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς, με όρους υγιούς ανταγωνισμού και βιώσιμης ανάπτυξης. Μια τέτοια αναθεώρηση αποτελεί σημαντική προτεραιότητα για την οικονομική ανάκαμψη της χώρας και την παραγωγή νέου πλούτου για τους πολίτες της.

Στο πλαίσιο της επικείμενης συνταγματικής αναθεώρησης, ο ΣΕΒ υπέβαλε στην αρμόδια επιτροπή τις ακόλουθες έξι προτάσεις για την τροποποίηση των πλέον κρίσιμων άρθρων του Συντάγματος, με επιδίωξη την ομαλοποίηση της λειτουργίας της οικονομίας:

1. Αντικατάσταση της έννοιας της «αιφορίας» από την έννοια της «βιώσιμης ανάπτυξης», προκειμένου η

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;», Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος να ασκείται ταυτόχρονα με την υποχρέωση προστασίας του δικαιώματος στην ιδιοκτησία, την οικονομική ελευθερία και την προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων (άρθρο 24).

2. Κατάργηση της επιβολής αναδρομικής φορολογίας και της δυνατότητας διαδοχικών παρατάσεων του χρόνου παραγραφής των φορολογικών αξιώσεων του Δημοσίου, ως ελάχιστο κανόνα και προϋπόθεση ασφάλειας δικαίου για την ανάπτυξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, την ενεργό προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία ενός κύκλου πραγματικής αξιοποίησης, επανεπένδυσης και πολλαπλασιασμού των δημόσιων και ιδιωτικών πόρων (άρθρο 78).

3. Ρητή κατοχύρωση της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού ως δομικού στοιχείου διαφύλαξης του δικαιώματος ανάπτυξης της οικονομικής ελευθερίας και βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας (άρθρο 106).

4. Αρση της απαγόρευσης ίδρυσης ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων για την παροχή ανώτατης εκπαίδευσης, προκειμένου να διασφαλιστεί η προσφορά πληθώρας άρτιων και αξιόλογων υπηρεσιών εκπαίδευσης. Μεγαλύτερη προσφορά σημαίνει περισσότερες ευκαιρίες για όλους (άρθρο 16).

5. Υποχρεωτική κωδικοποίηση της νομοθεσίας και ψήφιση των νόμων στην κωδικοποιημένη τους μορφή, προς άρση της ανασφάλειας δικαίου που προκαλείται σε πολίτες, επιχειρήσεις αλλά και στους ίδιους τους εφαρμόζοντες τον νόμο (εισαγωγή νέου άρθρου).

6. Καθιέρωση απλούστερων και ταχύτερων διαδικασιών αναθεώρησης των μη θεμελιωδών διατάξεων του Συντάγματος, ώστε στο πρότυπο της «ανοικτής δημοκρατίας» να παρέχεται μεγαλύτερη ευελιξία στη διαδικασία αναθεώρησης διατάξεων όπως οι ανωτέρω (άρθρο 110).

Πλέον των ανωτέρω, αναγνωρίζοντας τη σημασία της καλύτερης οργάνωσης του κράτους και της δημόσιας διοίκησης για την εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας, εντοπίσαμε τρία πεδία τα οποία θεωρούμε ότι θα πρέπει να απασχολήσουν τη Βουλή και τα κόμματα. Αυτά αφορούν στη σταθερότητα των εκλογικών κύκλων, ώστε να μην επηρεάζεται δυσμενώς η οικονομία από συχνές πολιτικές αλλαγές, στην ανάγκη διάρρηξης των πελατειακών σχέσεων που παρεμποδίζουν την υλοποίηση αναγκαίων μεταρρυθμίσεων υπέρ του δημοσίου συμφέροντος και, τέλος, στην πρόβλεψη κανόνων, με στόχο την αναβάθμιση των υπηρεσιών της δημόσιας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;», Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

διοίκησης προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Είναι χρέος και ευθύνη όλων μας η επικείμενη συνταγματική αναθεώρηση να θωρακίσει τον καταστατικό μας χάρτη με τις αρχές και τις αξίες μιας ευρωπαϊκής αστικής δημοκρατίας. Το νέο Σύνταγμα πρέπει να είναι σύγχρονο και αναπτυξιακό.

πηγή: «Καθημερινή» 16/7/2017

Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να «σπάσει»

Κώστας Χρυσόγονος, Καθηγητής Νομικής, ευρωβουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ

Ο εναγκαλισμός μεταξύ εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας υφίσταται στη χώρας μας από τον 19ο αιώνα έως σήμερα, προσλαμβάνοντας διάφορες μορφές, είτε θεσμοθετημένες (π.χ. επιλογή της ηγεσίας των ανώτατων δικαστηρίων από την κυβέρνηση, σύμφωνα με το άρθρο 90 του Συντάγματος) είτε και άτυπες.

Η αναίρεσή του κατά τρόπο διαρκή και πειστικό συνιστά μία από τις αναγκαίες προϋποθέσεις προκειμένου το συστηματικό χάος που αποκαλείται «ελληνικό κράτος» να μετατραπεί σε έναν πολιτειακό οργανισμό ο οποίος θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του 21ου αιώνα.

Και βέβαια για την αναίρεση αυτή δεν αρκούν οι θεσμικές τομές (όπως π.χ. η αναθεώρηση του άρθρου 90), αλλά απαιτούνται και μεταβολές στον πολιτικό μας πολιτισμό.

Κριτική και στοχοποίηση

Πρώτιστα πολιτισμικό θέμα αποτελεί ιδίως το να μάθουν τα εκάστοτε κυβερνητικά στελέχη να εκφράζονται με τη δέουσα αυτοσυγκράτηση όταν ασκούν κριτική σε δικαστικές αποφάσεις. Και δυστυχώς τα παραδείγματα έλλειψης αυτοσυγκράτησης και αμετροπέειας δεν προέρχονται μόνο από αναπληρωτές υπουργούς της σημερινής κυβέρνησης, αλλά συναντώνται διαχρονικά, όπως όταν ο κυβερνητικός εκπρόσωπος το 2011 χαρακτήριζε ως «ιδεολογική» την πρώτη απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας για τη συνταγματικότητα του πρόσφατου τότε νόμου περί ιθαγένειας και ψήφου των αλλοδαπών στις δημοτικές εκλογές, ή τη δεκαετία του 1980, όταν ο τότε πρωθυπουργός αντιδρούσε σε άλλη ανεπιθύμητη απόφαση, διακηρύσσοντας από προεκλογικό εξώστη ότι δεν υπάρχουν θεσμοί, παρά μόνο ο λαός.

Άλλωστε η αμετροπέεια και η ανούσια φραστική οξύτητα

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;», Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

συνιστούν γενικότερο πρόβλημα στον ελληνικό δημόσιο βίο, οφειλόμενο και στο γεγονός ότι πολλοί ψηφοφόροι φαίνεται να τις θεωρούν ως αρετές και να τις επιβραβεύουν στην κάλπη (αφθονούν και οι σχετικοί χαρακτηρισμοί, π.χ. «λεβεντιά», «μαγκιά», «παλικαριά», κ.λπ.). Τούτο βέβαια δεν σημαίνει ότι η Δικαιοσύνη είναι υπεράνω κριτικής ή ότι διαθέτει το αλάθητο του Πάπα.

Ωστόσο όταν η κριτική προέρχεται όχι από τον νομικό κόσμο αλλά από τους φορείς άλλων κρατικών εξουσιών, οφείλει να εκφράζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην μπορεί να ερμηνευθεί ως απόπειρα παραβίασης της δικαστικής ανεξαρτησίας. Και βέβαια άλλο πράγμα είναι η (θεμιτή) κριτική σε συγκεκριμένη απόφαση και άλλο η στοχοποίηση των δικαστικών λειτουργιών που την εξέδωσαν (ή πολύ περισσότερο ολόκληρου του δικαστικού σώματος) και μάλιστα από ανθρώπους αδαείς περί τα νομικά και χωρίς να υφίσταται καμία απόδειξη, ή έστω ένδειξη, ότι η δικαιοδοτική συμπεριφορά του ενός ή του άλλου δικαστή ελαύνεται από αθέμιτα κίνητρα.

Ζήτημα πολιτικού πολιτισμού είναι ακόμη η αποφυγή τοποθέτησης δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργιών, οι οποίοι παραιτούνται ή συνταξιοδοτούνται, σε άλλες θέσεις που υποδηλώνουν την ύπαρξη μιας σχέσης οικειότητας και εμπιστοσύνης με φορείς πολιτικής εξουσίας.

Τέτοια χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν τοποθετήσεις σε θέση διοικητή της ΕΥΠ, υποψήφιου βουλευτή Επικρατείας σε εκλόγιμη σειρά και προϊσταμένου του νομικού γραφείου της κυβέρνησης, από κυβερνήσεις και κόμματα με πολύ διαφορετικό πολιτικό προσανατολισμό στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας. Όλα αυτά υπονομεύουν την αξιοπιστία της Δικαιοσύνης, αφού αφήνουν να εννοηθεί ότι η σχέση οικειότητας προϋπήρχε της αποχώρησης του δικαστή ή του εισαγγελέα από το σώμα και άρα ότι η ανεξαρτησία του ήταν φαλκιδευμένη.

Η δικαστική ανεξαρτησία

Στο θεσμικό εξάλλου επίπεδο η αποκοπή του ομφάλιου λώρου μεταξύ κυβέρνησης και Δικαιοσύνης μπορεί να συντελεσθεί μέσω της κατάργησης της δυνατότητας του Υπουργικού Συμβουλίου να επιλέγει κατά την ανέλεγκτη κρίση του την ηγεσία των ανώτατων δικαστηρίων. Μια εύλογη κατά την άποψή μου σχετική πρόταση περιλαμβάνεται στη δέσμη ιδεών για συνταγματική

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;», Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

αναθεώρηση της ομάδας εργασίας στην οποία μετείχα μαζί με τους καθηγητές Βερναρδάκη, Δημητρόπουλο, Ζώρα, Κατρούγκαλο και Νικολόπουλο και ήδη αποτελεί αντικείμενο δημόσιας ηλεκτρονικής διαβούλευσης.

Σύμφωνα με αυτήν, η προαγωγή σε θέση προέδρου ή αντιπροέδρου ανώτατου δικαστηρίου θα γίνεται με προεδρικό διάταγμα χωρίς προσυπογραφή από τον υπουργό Δικαιοσύνης, κατόπιν επιλογής από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ενός από τους τρεις υποψηφίους που θα του έχει προηγουμένως προτείνει το ίδιο το δικαστήριο. Πρόκειται συνεπώς για έναν συνδυασμό εκλογής από τις τάξεις του δικαστηρίου και επιλογής από έναν υπερκομματικό πολιτειακό παράγοντα, όπως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ώστε να τερματισθούν τα παθολογικά φαινόμενα κυβερνητικών «καταδύσεων» στην επετηρίδα και να θωρακισθεί πολύ πιο αποτελεσματικά η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης.

Το κύριο όμως ερώτημα σε σχέση με τη δικαστική ανεξαρτησία δεν είναι το αν και πώς μπορεί αυτή να θωρακισθεί, αλλά αν υπάρχει τέτοια βούληση από τις πολιτικές δυνάμεις του συνταγματικού τόξου. Αν υπάρχει η βούληση, τότε οι τρόποι υλοποίησης θα βρεθούν χωρίς μεγάλη δυσχέρεια. Αν αντίθετα οι συγκρουόμενοι κομματικοί «στρατοί» επιμένουν να αντιμετωπίζουν (και) τη Δικαιοσύνη ως ένα από τα πεδία μάχης μεταξύ τους, και μάλιστα μιας μάχης αδυσώπητης και με τη χρήση παντός μέσου, τότε απλώς δεν υπάρχει έδαφος για σοβαρή συζήτηση.

Τελικά επομένως το πραγματικό πρόβλημα δεν είναι η Δικαιοσύνη, αλλά το πολιτικό μας σύστημα. Η χωρίς προηγούμενο (σε ειρηνική περίοδο) οικονομική κρίση που βιώνουμε τα τελευταία οκτώ και πλέον έτη θα έπρεπε να μας είχε κάνει όλους σοφότερους και πιο ψύχραιμους. Έστω και τώρα πάντως δεν είναι αργά. Η κρίση μπορεί να μετατραπεί σε ευκαιρία για τη χώρα σε όλα τα επίπεδα. Μια άλλη Ελλάδα είναι εφικτή, αν τη θέλουν οι πολίτες της.

πηγή: «Βήμα», 16/7/2017

Η βουβή νομιμοποίηση

Τάκης Βιδάλης, Συνταγματολόγος, Επιστημονικός συνεργάτης της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής

Οι εποχές της «κανονικής» κοινοβουλευτικής δημοκρατίας φαίνεται να έχουν περάσει. Η ιδέα μιας αντιπροσώπευσης των πολιτών από ένα σώμα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;»Κ. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

επαγγελματιών πολιτικών που εκφράζουν το «γενικό καλό» και έχουν την ικανότητα (και την τόλμη) να αρνούνται ιδιοτελή συμφέροντα, φαντάζει ασύμβατη με τις δραματικές ανατροπές της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, των μεγάλων μετακινήσεων πληθυσμών, της κλιματικής αλλαγής, αλλά και της ραγδαίας τεχνολογικής ανάπτυξης. Η δημοκρατία όπως τη γνωρίσαμε, δυσκολεύεται να προσαρμοσθεί στη βαθιά αντινομία της παγκοσμιοποίησης με την κρατική κυριαρχία.

Αν στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία οι κανόνες δεν λειτουργούν -τουλάχιστον προς το παρόν-, στο πεδίο του κράτους μια εναλλακτική «βουβή» νομιμοποίηση αναπτύσσεται, με γοργούς ρυθμούς. Η νομιμοποίηση αυτή έχει δύο όψεις που συγκρούονται μεταξύ τους, με κοινό ωστόσο χαρακτηριστικό τους τη ριζική αντίθεση στην παραδοσιακή νομιμοποίηση του κοινοβουλευτισμού.

Η πρώτη όψη της βουβής νομιμοποίησης είναι η γοητεία των τεχνοκρατών, των «ειδικών», ιδίως στην οικονομία. Οι ειδικοί διαθέτουν εξ ορισμού και αποκλειστικά τη «γνώση» για τον χειρισμό σύνθετων προβλημάτων, που στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης ανάγονται όσο ποτέ άλλοτε στον οικονομικό παράγοντα. Αποτελούν ένα λίγο-πολύ κλειστό «κλαμπ», ικανό ασφαλώς να επικοινωνεί με τον έξω κόσμο, πολύ φειδωλό όμως στη διάχυση της «σαμανικής» γνώσης του.

Η άλλη βουβή νομιμοποίηση είναι η γοητεία της άμεσης έκφρασης των πολιτών. Αυτή αμφισβητεί τόσο το σύνθετο χαρακτήρα των μεγάλων προβλημάτων στην οικονομία και στην κοινωνία, όσο και τους «ειδικούς». Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και την εξοικείωση όλων μας στην καθημερινή χρήση όλο και πιο «έξυπνων» συσκευών λήψης, δημιουργίας και αποστολής πληροφοριών κάθε είδους, τη νομιμοποίηση αυτή ενισχύει μια διπλή εντύπωση: ότι όλοι είμαστε επαρκώς ενήμεροι και ότι είναι απλό να εκφράσουμε τη γνώμη μας για οποιοδήποτε δημόσιο ζήτημα, χωρίς την ανάγκη κανενός μεσολαβητή.

Η γοητεία των τεχνοκρατών εκφράζεται όλο και συχνότερα με την ανάληψη από αυτούς κρίσιμων δημόσιων αξιωματών, κατ' εξοχήν πολιτικής φύσης. Η παρουσία ιδίως οικονομολόγων (πανεπιστημιακών, τραπεζιτών κ.λπ.), αλλά και επιχειρηματιών που διαθέτουν ένα τεκμήριο πρακτικής τεχνογνωσίας (Μπερλουσκόνι, Τραμπ) σε αμιγώς πολιτικές -και όχι μόνον «υπηρεσιακές» ή «ειδικού σκοπού»- κυβερνήσεις, είναι σήμερα μια απολύτως κυρίαρχη τάση σε όλο τον κόσμο. Από την άλλη μεριά, η γοητεία της λαϊκής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθαίρεσης;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

αμεσότητας εκφράζεται παντού -ιδίως στην Ευρώπη- με μια «μόδα» δημοψηφισμάτων, για τα πιο σημαντικά προβλήματα, που συγκινεί όλο και περισσότερους.

Και ο κοινοβουλευτισμός; Αυτός συνθλίβεται από τη βουβή νομιμοποίηση, ανίκανος εντελώς να προβάλει το μεγάλο του πλεονέκτημα απέναντι και στις δύο όψεις της: την αξία του διαλόγου και των προερχόμενων από αυτόν έλλογων αποφάσεων. Υφίσταται έτσι καίριες ήττες (Brexit, άνοδος ακροδεξιάς), καθώς η εμπιστοσύνη προς την εντιμότητα και την ικανότητα των εκλεγμένων αντιπροσώπων εξατμίζεται πλέον πολύ πριν περάσουν οι «πρώτες 100 ημέρες». Κάτι περισσότερο: λιγότεροι πολίτες αισθάνονται ότι χρειάζονται αυτοί οι αντιπρόσωποι ή ακόμη και η ίδια η συμμετοχή στις εκλογές (ο δεύτερος γύρος των γαλλικών βουλευτικών εκλογών έδειξε πολλά...)! Πρόκειται για δείγματα του ότι η πολιτική έγινε περισσότερο επαγγελματική απ' ό,τι αρμόζει στη δημοκρατία, στρέφοντας το ενδιαφέρον του πολιτικού από την αίσθηση της ευθύνης για τη λήψη αποφάσεων, στην εξασφάλιση της επανεκλογής (συχνά με οποιοδήποτε μέσον).

Το φαινόμενο είναι διεθνές και όχι μόνο χαρακτηριστικό της δικής μας πολιτικής ζωής. Όμως, να που η βουβή νομιμοποίηση εκδηλώνεται στις θεσμικές αναζητήσεις με αφορμή την συνταγματική αναθεώρηση. Από τη μια, η γοητεία των τεχνοκρατών δείχνει να κυριαρχεί στην «πρόταση των 6», που δεν θέλει κυβέρνηση από κοινοβουλευτικά πρόσωπα. Από την άλλη, η δημοψηφισματική λογική είναι διάχυτη στην κυβερνητική πρόταση, όπως κατατέθηκε. Υπό την έννοια αυτή, οι δύο προτάσεις παρακολουθούν πράγματι τα ρεύματα της εποχής, σε αντίθεση με τις προτάσεις των αντιπολιτευόμενων κομμάτων που εμμένουν σε μια παρωχημένη λογική κοινοβουλευτικής αίγλης, σαν να μην έχουν αντιληφθεί τίποτε.

Αυτό δεν σημαίνει ότι οι δύο προτάσεις είναι ορθές. Γιατί μένει να μας απαντήσουν στο ερώτημα του χαμένου σήμερα διαλόγου και των έλλογων αποφάσεων για το κοινό καλό. Μένει δηλαδή να βρεθεί το γνήσιο παιδί της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, που εγκαταλείφθηκε από καιρό, καθώς η επαγγελματική πολιτική δεν αντέχει την ευθύνη του.

Ούτε οι τεχνοκράτες, ούτε τα δημοψηφίσματα μας βοηθούν εδώ...

στον ιστότοπο: www.protagon.gr, 20/6/2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθαίρεσης;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

Συνταγματική σοφία

Θανάσης Διαμαντόπουλος, Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Κώστας Μποτόπουλος, Συνταγματολόγος, πρ. ευρωβουλευτής

Ο συνταγματικός λόγος που αρθρώνεται στη χώρα μας, κυρίως η πολιτική «σοφία και σωφροσύνη», οι οποίες αποτυπώνονται στις αναθεωρητικές προτάσεις των πολιτικών δυνάμεων, αντανακλούν τη γενικότερη σοβαρότητα, υπευθυνότητα και το αίσθημα ευθύνης που τις χαρακτηρίζει – ή την έλλειψη αυτών των στοιχείων. Ας δούμε πού βρισκόμαστε σήμερα.

Η «συνταγματική σοφία» του ΣΥΡΙΖΑ. Συνδυάζει βερμπαλιστική υπεράσπιση («είμαστε κάθε λέξη του Συντάγματος»), έμπρακτη παραβίαση του κράτους δικαίου και έναν ακραίο αναθεωρητικό ριζοσπαστισμό που λειτουργεί ως μηχανισμός αποπροσανατολισμού της κοινωνίας. Ακόμα και στο αναθεωρητικό διάβημα, η κυβέρνηση αγνοεί τη συνταγματική τάξη: δημιουργεί επιτροπές εκτός Βουλής, «απειλεί» με αναθεωρητικό δημοψήφισμα που απαγορεύεται, προτείνει αλλαγές εντός του πυρήνα των μη αναθεωρητέων διατάξεων, συγχέει τη λαϊκή κυριαρχία με το βοναπαρτισμό και τον μπολιβαρισμό.

Χαρακτηριστική είναι η «ρηξικέλευθη» ιδέα συνταγματικής καθιέρωσης της ολοσχερούς αναλογικής ως παγίου εκλογικού συστήματος – αφού πρώτα η παρούσα κυβέρνηση κέρδισε δύο εκλογές με «ημιπλειοψηφικό» σύστημα.

Μεταπολιτευτικά, μόνον το ΠΑΣΟΚ άλλαξε για κομματικό όφελος τον εκλογικό νόμο προς το αναλογικότερο, το 1989. Με την αναθεώρηση όμως του 2001, πάλι με κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, το άτυπο πολιτικό κεκτημένο πήρε συνταγματική μορφή, αφού πλέον κάθε αλλαγή του εκλογικού συστήματος ισχύει για τις μεθεπόμενες εκλογές, εκτός αν λάβει 180 ψήφους – κάτι που δεν συνέβη με τον εκλογικό νόμο που ψήφισε η παρούσα κυβέρνηση.

Κρισιμότερο είναι πως η «απλή» –πλην εξαιρετικά περίπλοκη στην πράξη– αναλογική αποτελεί θεσμική συνταγή ακυβερνησίας: Δυσκολία λήψης αποφάσεων από σχήματα στα οποία συμμετέχουν πολλά και ετερόκλητα κόμματα και κομματίδια. Προσδόκιμο ζωής αναλογικά αναδεικνυόμενων Κοινοβουλίων κατώτερο του μισού εκείνων που αναδεικνύονται με διαφορετικό τρόπο. Πιθανότητα στη θητεία του ιδίου Κοινοβουλίου να προκύψουν κυβερνητικά σχήματα τελείως διαφορετικού πολιτικο-ιδεολογικού προσανατολισμού: περίπτωση εναλλαγής Αντουάν Πινέ, ενός Γάλλου «Στέφανου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθαίρεσης;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

Μάνου» και Πιερ Μεντές Φρανς, ενός «αριστερού Σημίτη», στη γαλλική Βουλή του 1952. Δυνατότητα πρωθυπουργοποίησης προσώπων μειωμένης λαϊκής νομιμοποίησης: περίπτωση Σπαντολίνι, το κόμμα του οποίου είχε λάβει ποσοστό 2%, στην Ιταλία των αρχών της δεκαετίας του '80. Βλαπτική, ακόμα και για χώρες με σοβαρή δημόσια διοίκηση, μεσολάβηση μεγάλου διαστήματος από την «αναλογική λαϊκή ετυμηγορία» μέχρι τη συγκρότηση –πολιτικής, όχι υπηρεσιακής– κυβέρνησης.

Η βασική όμως ανευθυνότητα της πρότασης βρίσκεται στην «παγιοποίηση» της απλής αναλογικής μέσω του Συντάγματος. Τα εκλογικά συστήματα συνιστούν μεθόδους για προσαρμογή των πολιτικών συσχετισμών στα μεταβαλλόμενα δεδομένα της πραγματικότητας. Πρέπει να υπάρχει δυνατότητα αλλαγής τους, ώστε να μη λειτουργούν ως θεσμική τροχοπέδη στις πολιτικές εξελίξεις. Η επιμονή της κυβέρνησης για «κλείδωμα» του εκλογικού νόμου στο Σύνταγμα είναι, συνεπώς, θεσμικά ύποπτη.

Η «συνταγματική σοφία» της Ν.Δ. Η περίπτωση να καταστεί, κατόπιν συμφωνίας και της σημερινής αξιωματικής αντιπολίτευσης, αναθεωρήσιμο το σύνολο ουσιαστικά των συνταγματικών διατάξεων μόνον με 151 ψήφους από την επόμενη Βουλή είναι επικίνδυνη. Η ορθή εφαρμογή των περί αναθεώρησης διατάξεων –ιδίως όταν στην εξουσία βρίσκεται κυβέρνηση που δεν διακρίνεται για προσήλωση στο κράτος δικαίου– επιτάσσει οι προς αναθεώρηση διατάξεις να «αποστέλλονται» από την πρώτη Βουλή στη δεύτερη με λιγότερες από 180 ψήφους, ώστε να απαιτείται εκεί αυτή η «πλειοψηφία προστασίας». Η κρίσιμη θεσμικά «στιγμή» είναι εκείνη της διαμόρφωσης του περιεχομένου μιας διάταξης και όχι της επιλογής να αναθεωρηθεί.

Εάν, αντίθετα, διαμορφώνονταν οι νέες διατάξεις με 151 ψήφους, Σύνταγμα της Ελλάδας θα ήταν η βούληση του επόμενου πρωθυπουργού ή της επόμενης κυβέρνησης – όποιοι και να ήταν αυτοί. Εξέλιξη ανεπιθύμητη για σειρά λόγων: Γιατί οι συνταγματικές διαρρυθμίσεις δεν πρέπει να ταυτίζονται με ένα πρόσωπο ή κόμμα. Γιατί δεν απαιτούνται μόνον η στιγμιαία πολιτική συναίνεση ως αποτέλεσμα των εκλογών αλλά και η αποδοχή της αναθεωρητικής κατεύθυνσης με αντοχή στον χρόνο. Και, στη σημερινή συγκυρία, γιατί η επικινδυνότητα των προτάσεων του κυβερνώντος κόμματος απαιτεί ενεργοποίηση θεσμικών αντιβάρων και, άρα, μη διακινδύνευση της έστω μικρής πιθανότητας να τις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

ψηφίσει μόνη της η σημερινή πλειοψηφία, εφόσον ξανακερδίσει.

Επειδή όμως ορισμένες πολιτικές επιπολαιότητες διαπράττονται ομόφωνα (περίπτωση γενικού κοινοβουλευτικού ενθουσιασμού για τη Μικρασιατική εκστρατεία), ένα κοινό σημείο των συνταγματικών προτάσεων κυβέρνησης και αξιωματικής αντιπολίτευσης οφείλει επίσης να μας προβληματίσει.

Η κοινή «συνταγματική σοφία» ΣΥΡΙΖΑ και Ν.Δ. Οι συνταγματικές προτάσεις των δύο κομμάτων συμπίπτουν στην ανάγκη να μεταφέρεται στον λαό η ευθύνη εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας, εφόσον αποδειχθεί ατελέσφορη η προσπάθεια να αναδειχθεί αυτός από το Κοινοβούλιο. Τι θα σήμαινε αυτό;

Πρώτον, πως θα υπήρχαν δύο ειδών Πρόεδροι, οι άμεσα και οι έμμεσα εκλεγόμενοι, κάτι που θα θόλωνε τη λειτουργία του πολιτεύματος. Δεύτερον, στις περιπτώσεις ύπαρξης Προέδρου λαϊκής εκλογής, θα υπήρχαν δύο εξίσου νομιμοποιημένα κέντρα πολιτικής ισχύος – η κυβέρνηση και ο Πρόεδρος– με πιθανότατα μια σύγκρουσή τους. Τρίτον, θα επερχόταν διαστροφή της ουσίας της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, που απαιτεί ο αρχηγός του κράτους να λειτουργεί ως ουδέτερος θεσμικός εξισορροπιστής και όχι ως εκλεγμένος φορέας πολιτικού προγράμματος. Τέλος, απευθείας εκλογή του Προέδρου δεν μπορεί παρά να συνδεθεί και με συζήτηση για αλλαγή της φύσης του πολιτεύματος, συζήτηση κατά τη γνώμη μας μη παραγωγική σήμερα.

Η συνταγματική αναθεώρηση του 2001 –η τελευταία σοβαρή– είχε ορισμένες αδυναμίες: υπερβολικά λεπτομερειακή, δεν βελτίωσε τη δικαστική ανεξαρτησία (ιδιαίτερα προβληματικός ο θεσμός του λεγόμενου «Μισθοδικείου»), δεν ρύθμισε το θέμα της παραγραφής ή του ακαταδίωκτου των αδικημάτων των πολιτικών, δεν δημιούργησε Συνταγματικό Δικαστήριο που είναι πια αναγκαίο για λόγους ασφάλειας δικαίου, δεν απάλλαξε τα κρίσιμα άρθρα 28 (για τις διεθνείς συμβάσεις) και 110 (για την αναθεώρηση) από αμφισημίες. Υπήρξε, ωστόσο, μια άξια του ονόματος και της σημασίας της αναθεώρηση: Εκσυγχρόνισε τον τομέα των δικαιωμάτων. Διατήρησε την εσωτερική συνοχή του κοινοβουλευτικού συστήματος. Προφύλαξε την ανάγκη διαχρονικής συναίνεσης για την ολοκλήρωση της αναθεωρητικής διαδικασίας. Αφαίρεσε από τους κυβερνώντες τη δυνατότητα να διαμορφώνουν ευνοϊκή για τους ίδιους εκλογική νομοθεσία.

Κάθε νέα αναθεωρητική πρωτοβουλία χρειάζεται γνώση,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθαίρεσης;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

περίσκεψη και κυρίως αυτοσυγκράτηση. Διαφορετικά καλύτερα να μην επιδιωχθούν τυχοδιωκτικά εγχειρήματα.

πηγή: «Καθημερινή», 30/7/2017

«Το δικαίωμα στην επιλογή»

Τάκης Βιδάλης, Συνταγματολόγος, Επιστημονικός συνεργάτης της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής

Ο θόρυβος που προκάλεσε η απόφαση των αναισθησιολόγων του νοσοκομείου της Σάμου να μη συμμετέχουν στο εξής σε νόμιμες αμβλώσεις (με εξαίρεση, πάντως, αυτές που επιβάλλονται για την προστασία της υγείας ή και της ζωής της γυναίκας), έφερε στην επιφάνεια ένα καιρίο ηθικό πρόβλημα: έως πού ελέγχει το σώμα της μια γυναίκα που κυοφορεί;

Όπως συμβαίνει με τα σημαντικότερα ηθικά προβλήματα, ως κοινωνία προτιμάμε να μην το συζητάμε ανοιχτά, αφήνοντας το όμως, έτσι, να κακοφορμίζει μέσα σε μια ριζική σύγκρουση αντίθετων επίσημων απόψεων. Από τη μια, ο Νόμος αποδέχεται σε μεγάλη έκταση ότι μια έγκυος μπορεί να μεταχειρίζεται το σώμα της σύμφωνα με τις επιθυμίες της, έχει δηλαδή αυτονομία επιλογών και για την εξέλιξη της κυοφορίας. Από την άλλη, η Εκκλησία, επισημαίνοντας την ανθρώπινη ιδιότητα του εμβρύου «εξ άκρας συλλήψεως» -δηλαδή από τη στιγμή που γονιμοποιείται το ωάριο-, αρνείται αυτή την αυτονομία, καθώς μπορεί να καταλήξει στην καταστροφή μιας ανθρώπινης ζωής.

Η διατυπωμένη ηθική της Πολιτείας βρίσκεται, λοιπόν, σε διάσταση με εκείνην της Εκκλησίας. Τέτοια διάσταση υπάρχει σε πολλά θέματα που αφορούν «βαθιές» πεποιθήσεις, δεν είναι μάλιστα φαινόμενο της εποχής μας ούτε, βέβαια, ελληνική πρωτοτυπία: από την εμφάνιση του νεωτερικού κράτους, οι ηθικές αντιλήψεις που αυτό υιοθέτησε, ήταν διακριτές (και συχνά ήλθαν σε σύγκρουση) με τις κρατούσες θρησκευτικές πεποιθήσεις.

Οι ελευθερίες της συνείδησης και της έκφρασης αποτελούν θεμελιώδη συστατικά των δημοκρατικών κοινωνιών. Έστω και αν όλοι δεσμευόμαστε από τους νόμους, καθένας μπορεί να πιστεύει ότι ένας νόμος κάνει λάθος και μάλιστα έχει δικαίωμα να εκφράζει αυτή την άποψη δημόσια. Το ίδιο δικαίωμα έχουν και όσοι βρίσκουν σωστό τον ίδιο νόμο, διεκδικώντας την εφαρμογή των επιλογών που τους παρέχει. Δεν υπάρχει λοιπόν αμφιβολία ότι τόσο η άποψη των αναισθησιολόγων της Σάμου όσο και αυτή μιας γυναίκας που ζει στο νησί και νόμιμα θέλει να διακόψει την εγκυμοσύνη της, είναι απόψεις σεβαστές, αν και αντίθετες. Όμως, εκείνος που κινδυνεύει να βγει χαμένος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθαίρεσης;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

από την αντίθεση αυτή είναι η γυναίκα. Γιατί, για εκείνη, δεν έχει κανένα νόημα να σεβαστούμε απλώς την άποψή της, όσο το να βρεθεί τρόπος να διακόψει μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, ευχέρεια που της παρέχει ο νόμος. Αυτό ακριβώς είναι που επείγει τώρα να εξασφαλισθεί από μια Πολιτεία που σέβεται τους νόμους της, ανεξάρτητα από την ουσία των αντιτιθέμενων απόψεων.

Αλλά, μήπως πρέπει να δούμε κάποτε και αυτή την ουσία; Μήπως να συζητήσουμε ανοιχτά για το αν μια γυναίκα πρέπει ή όχι να ελέγχει απόλυτα το σώμα της υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, ακόμη και όταν μέσα της αναπτύσσεται μια νέα ζωή;

Ίσως είναι χρήσιμο να εξετάσουμε εδώ δύο ζητήματα που δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει η άποψη των αντίπαλων των αμβλώσεων.

Πρώτον, ακόμη και αν δεχθεί κανείς ότι το έμβρυο είναι «πλήρης» άνθρωπος με τα δικαιώματα που απολαμβάνουν όλοι, αυτό δεν σημαίνει ότι η αξία του αποκτά προτεραιότητα απέναντι στην αξία της γυναίκας που το κυοφορεί. Η ανάπτυξή του ακόμη και παρά τη θέληση της τελευταίας, ουσιαστικά τη μετατρέπει σε «μέσον», σε απλή «μηχανή αναπαραγωγής», παραβιάζοντας τη δική της πια ανθρώπινη ιδιότητα.

Δεύτερον, μια συνεπής αντίθεση στην άμβλωση δεν θα δεχόταν εξαιρέσεις, ούτε και στις περιπτώσεις που κινδυνεύει η ζωή ή η υγεία της γυναίκας. Πράγματι, αν το έμβρυο είναι «ίσο» με εκείνη, γιατί να μην προτιμηθεί η δική του επιβίωση από μια βλάβη της υγείας ή και από την ίδια τη ζωή της μελλοντικής του μητέρας; Όταν πρόκειται για τη διακίνδυνευση της ανθρώπινης ζωής, δικαιούμαστε να έχουμε «προτιμήσεις»; Πολύ περισσότερο, όταν δεν κινδυνεύει η ζωή, αλλά η υγεία της γυναίκας, μπορούμε να της δίνουμε προτεραιότητα σε σχέση με το σημαντικότερο αγαθό της ζωής του «ίσου» εμβρύου; Ας σημειώσουμε ότι ειδικά η εξαίρεση αυτή της αποδεκτής άμβλωσης, όταν υπάρχει κίνδυνος για την υγεία της γυναίκας- μπορεί να υπονομεύσει στην πράξη την αντίρρηση των αναισθησιολόγων. Γιατί, ποιος θα κρίνει τη «σοβαρότητα» του κινδύνου για την υγεία ή ποιος θα ισχυριστεί ότι μια πιθανή βλάβη στην ψυχική υγεία (π.χ. μια κατάθλιψη από τη συνέχιση της ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης) δεν δικαιολογεί την άμβλωση;

Τα λογικά αυτά αδιέξοδα δείχνουν, αντίστοιχα, ότι η αντίθετη άποψη που υποστηρίζει την αυτονομία της γυναίκας είναι συνεκτική, ακριβώς επειδή βασίζεται σε μια ισχυρή έννοια της ανθρώπινης αξίας. Η τελευταία δεν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Άρθρα

- «Ποιο είναι το μειονέκτημα της μη υποβολής πρότασης καθάρσεως;» K. Whittington
- «Τρία πεδία παρέμβασης στους θεσμούς και το πολιτικό σύστημα», Ξ. Κοντιάδης
- «Ο κίνδυνος του συνταγματικού λαϊκισμού», Ευ. Βενιζέλος
- «Ο δικαστικός λαϊκισμός και οι συνέπειές του», Κ. Μενουδάκος
- «Κριτική αντί επιθέσεων», Μ. Σταθόπουλος
- «Για ένα Σύνταγμα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα», Θ. Φέσσας
- «Εκτελεστική και δικαστική εξουσία: ένας εναγκαλισμός που πρέπει να 'σπάσει'», Κ. Χρυσόγονος
- «Η βουβή νομιμοποίηση», Τάκης Βιδάλης
- «Συνταγματική σοφία», Θ. Διαμαντόπουλος, Κ. Μποτόπουλος
- «Το δικαίωμα στην επιλογή», Τ. Βιδάλης

Προγράμματα

- RACCOMBAT: Preventing and Combatting Racism and Xenophobia through Social Orientation of Non-Nationals

είναι δεδομένη «εξ άκρας συλλήψεως», αποκτάται σταδιακά και ολοκληρώνεται με τη βιολογική απεξάρτηση του νεογνού από τον οργανισμό της μητέρας. Από τη στιγμή όμως που θα ολοκληρωθεί, δεν επιδέχεται σχετικοποιήσεις και εξαιρέσεις: είναι η ασπίδα μας απέναντι σε κάθε μορφής κακομεταχείριση, βασανισμό, εργαλειοποίηση ή άλλη εκμετάλλευση. Και πέρα από αυτό: είναι η βάση της αυτονομίας, των επιλογών να σχεδιάζουμε ελεύθερα τη ζωή που εμείς-κι όχι άλλοι-θέλουμε να ζήσουμε.

Εδώ έγκειται, τελικά, το δικαίωμα της επιλογής: ποιος αποφασίζει πώς θα ζούμε!...

στον ιστότοπο: www.amna.gr, 28/6/2017

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- RACCOMBAT: Preventing and Combatting Racism and Xenophobia through Social Orientation of Non-Nationals

CECL in cooperation with the Center for the Study of Democracy in Bulgaria, UNIVERSITEIT ANTWERPEN in Belgium, EUROPAISCHES TRAININGS UND FORSCHUNGSZENTRUM FUR MENSCHENRECHTE UND DEMOKRATIE in Austria, ASOCIATIA PRO REFUGIU in Romania and SABIEDRISKAS POLITIKAS CENTRS PROVIDUS in Latvia is currently implementing the project "Preventing and Combatting Racism and Xenophobia through Social Orientation of Non-Nationals (RACCOMBAT)".

The project is based on a broader view of two-way integration and adaptation efforts, which promote equal opportunities and respect for everyone's rights and contribute towards better understanding among communities. To this end, best practices, often scattered throughout Member States, should be explored in combatting racism, xenophobia and other forms of intolerance by promoting the laws, customs and values of society, knowledge about relevant institutions and intercommunal activities throughout the entire process of induction, adaptation and ultimate integration of migrants. Those best practices should be collected and described in a consistent and comparable manner to form an overall conceptual framework for introducing tolerance

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- RACCOMBAT: Preventing and Combatting Racism and Xenophobia through Social Orientation of Non-Nationals

Εκδηλώσεις

- Διαχείριση φαρμακευτικής δαπάνης και σύγχρονα φαρμακο-οικονομικά εργαλεία, 20/9/2017

and non-discrimination topics throughout the whole integration path of non-nationals.

To achieve these, the project involves a number of actions:

- 1) Mapping and analysis of language and social orientation programmes throughout the EU
- 2) Collection of best practices in language and social orientation to foster mutual understanding and prevent and counter hate and intolerance
- 3) Guidelines to incorporate tolerance and mutual respect in integration of non-nationals
- 4) Dissemination, digitization and stakeholder involvement

The project duration is 22 months.

Αν ενδιαφέρεστε για συμμετοχή στο πρόγραμμα ή για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνήσετε με την Εκτελεστική Διευθύντρια του Ιδρύματος Τσάτσου κυρία Μαρία Μουσμώτη (centre@cecl.gr)

Εκδηλώσεις

- Διαχείριση φαρμακευτικής δαπάνης και σύγχρονα φαρμακο-οικονομικά εργαλεία, 20/9/2017

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου - Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου με θέμα: «Διαχείριση φαρμακευτικής δαπάνης και σύγχρονα φαρμακο-οικονομικά εργαλεία», την Τετάρτη 20 Σεπτεμβρίου 2017 και ώρες 10:30-18:00, στην αίθουσα του Κτηρίου «Κωστής Παλαμάς» (Ακαδημίας 48 και Σίνα).

Πρόγραμμα

10:00-10:30 Προσέλευση - εγγραφές
10:30-11:00 «**Νομοθετικές ρυθμίσεις στην αλυσίδα του φαρμάκου**»
-Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου, Πρόεδρος του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου
-Πέτρος Τσαντίλας, Επιστημονικός Συνεργάτης του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, διδάκτωρ νομικής-

www.cecl.gr
Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Διαχείριση φαρμακευτικής δαπάνης και σύγχρονα φαρμακο-οικονομικά εργαλεία, 20/9/2017

Δικηγόρος, τ. μέλος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

11:00-12:00 «Προϋπολογισμοί Νοσοκομειακού Φαρμάκου. Σύγχρονα φαρμακο-οικονομικά εργαλεία στη νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη»

Οικονόμου Όλγα, Διευθύντρια Φαρμακευτικού Τμήματος ΓΝΑ «Γιώργος Γεννηματάς»

12:00-13:00 «Πρωτότυπα Βιολογικά και Βιο-ομοειδή φάρμακα. Πόσο όμοια είναι? Ανταλλαξιμότητα, NMS, και αυτόματη υποκατάσταση. Η σημασία της ιχνηλασιμότητας και της φαρμακοεπαγρύπνησης»

Σανούδου Δέσποινα, Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια στο εργαστήριο Μοριακής Βιολογίας του ΙΙΒΕΑΑ, μέλος ΔΕΠ και Επίκουρη Καθηγήτρια στο Εργαστήριο Φαρμακολογίας της Ιατρικής Σχολής του Παν/μιου Αθηνών

13:00-13:30 «Νέοι μέθοδοι αποζημίωσης φαρμάκων. Επιτροπή διαπραγμάτευσης»

Σουλιώτης Κυριάκος, Αναπληρωτής Καθηγητής Πολιτικής Υγείας & Αναπληρωτής Πρύτανη, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

13:30-14:30 Διάλειμμα

14:30-15:30 «Η συμβολή των κλινικών μελετών στον προϋπολογισμό του νοσοκομείου»

Συρίγος Κωνσταντίνος, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ | Καθηγητής Παθολογίας Ογκολογίας, Διευθυντής Γ'ΠΠ Γ.Ν. «Η ΣΩΤΗΡΙΑ»

15:30-16:00 «ΕΣΗΔΗΣ: Δυνατότητες και δυσκολίες εφαρμογής του»

Καραφύλλης Ιωάννης, τ. Αντιπρόεδρος ΕΟΦ

16:00-16:30 Διάλειμμα

16:30-17:00 «Διαχείριση φαρμάκων υψηλού κόστους σε συνθήκες μειωμένων προϋπολογισμών νοσοκομείων»

Τσιατά Κατερίνα, Διευθύντρια Φαρμακευτικού Τμήματος - Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ρίου

17:00-17:30 «Ο νέος ρόλος του φαρμακοποιού στο Σύστημα Υγείας»

Οικονόμου Όλγα, Διευθύντρια Φαρμακευτικού Τμήματος ΓΝΑ «Γιώργος Γεννηματάς»

17:30-18:00 Συμπεράσματα - Προτάσεις

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Judging the Charter (Εφαρμόζοντας το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ). Επιμορφωτικά εργαστήρια για δικαστές και δικηγόρους, 5 και 6/10/2017

• Judging the Charter (Εφαρμόζοντας το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ). Επιμορφωτικά εργαστήρια για δικαστές και δικηγόρους, 5 και 6 Οκτωβρίου 2017

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή & Δημήτρη Τσάτσου υλοποιεί το έργο **“Judging the Charter”** σε συνεργασία με το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης της Αυστρίας, το Ludwig Boltzmann Institute of Human Rights (Αυστρία), το Institute for International Legal Studies (Ιταλία), τον Συνήγορο του Πολίτη (Κροατία) και το Institute for Law and Society (Πολωνία). Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων δικαστών και δικηγόρων στην εφαρμογή του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη δικαστική πρακτική γενικά και ειδικότερα σε υποθέσεις μετανάστευσης και ασύλου.

Στο πλαίσιο του έργου θα διεξαχθούν στην Αθήνα μονοήμερα εργαστήρια (workshops) για δικαστές (5 Οκτωβρίου 2017) και δικηγόρους (6 Οκτωβρίου 2017).

Τα εργαστήρια θα εστιάσουν: α) στη χρήση του Χάρτη στη δικαστική πρακτική, β) στη συσχέτιση των διατάξεων του Χάρτη με τις αρχές της ΕΣΔΑ και την εθνική νομοθεσία, γ) στην πρακτική εφαρμογή του Χάρτη σε μελέτες περίπτωσης και δ) στη δικτύωση και ανταλλαγή απόψεων.

Η καινοτομία των εργαστηρίων είναι η έμφαση στην πρακτική προσέγγιση του θέματος. Τα εργαστήρια θα έχουν διαδραστικό χαρακτήρα και προϋποθέτουν την ενεργητική συμμετοχή των συμμετεχόντων και τη συμμετοχή σε ομάδες εργασίες όπου θα συζητηθούν μελέτες περίπτωσης. Για περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα επικοινωνήστε με την υπεύθυνη έργου, Άννη Καμαριώτη, στα τηλέφωνα 210 3623506 και 210 3623634 ή στο centre@cecl.gr

**Επιμορφωτικό εργαστήριο για δικαστές
επί της εφαρμογής του Χάρτη Θεμελιωδών
Δικαιωμάτων στη δικαστική πρακτική
Πέμπτη 5 Οκτωβρίου 2017**

www.cecl.gr
Επικοινωνία: centre@cecl.gr

Το εργαστήριο θα εστιάσει: α) στην εφαρμογή του Χάρτη στη δικαστική πρακτική, β) στη συσχέτιση των διατάξεων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Judging the Charter (Εφαρμόζοντας το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ). Επιμορφωτικά εργαστήρια για δικαστές και δικηγόρους, 5 και 6/10/2017

του Χάρτη με τις αρχές της ΕΣΔΑ και την εθνική νομοθεσία, γ) στη πρακτική εφαρμογή του Χάρτη σε μελέτες περίπτωσης.

Καλούμε δικαστές με εμπειρία 3-5 έτη να υποβάλλουν την εκδήλωση ενδιαφέροντός τους έως 25 Σεπτεμβρίου 2017.

Η καινοτομία των εργαστηρίων είναι η έμφαση στην πρακτική προσέγγιση του θέματος. Τα εργαστήρια θα έχουν διαδραστικό χαρακτήρα και προϋποθέτουν την ενεργητική συμμετοχή των συμμετεχόντων και τη συμμετοχή σε ομάδες εργασίες όπου θα συζητηθούν μελέτες περίπτωσης. Για περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα επικοινωνήστε με την υπεύθυνη έργου, Άννυ Καμαριώτη, στα τηλέφωνα 210 3623506 και 210 3623634 ή στο centre@cecl.gr

Τόπος: Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, Ακαδημίας 43 (3^{ος} όροφος), Αθήνα

Χρόνος: Πέμπτη 5 Οκτωβρίου 2017, ώρα 10:30 – 17:30

Γλώσσα σεμιναρίου: Ελληνικά

Διαθεσιμότητα: 20 θέσεις για Έλληνες δικαστικούς λειτουργούς με ενασχόληση σε συναφή θέματα – θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας

Δηλώσεις συμμετοχής έως: 25 Σεπτεμβρίου 2017

Κόστος: Χωρίς κόστος

Αίτηση συμμετοχής/ πληροφορίες: Συμπληρώστε τη φόρμα εκδήλωσης ενδιαφέροντος που θα βρείτε στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος

(<http://www.cecl2.gr/index.php/el/component/content/article/8-thecentre-gr/612-2017-09-06-10-35-35>)

ή επικοινωνήστε με την υπεύθυνη έργου, Άννυ Καμαριώτη, στα τηλέφωνα 210 3623089/ 3623506 (εσωτ. 108).

**Επιμορφωτικό εργαστήριο για δικηγόρους
επί της εφαρμογής του Χάρτη Θεμελιωδών
Δικαιωμάτων στη δικαστική πρακτική
Παρασκευή 6 Οκτωβρίου 2017**

Το εργαστήριο θα εστιάσει: α) στην εφαρμογή του Χάρτη στη δικαστική πρακτική, β) στη συσχέτιση των διατάξεων του Χάρτη με τις αρχές της ΕΣΔΑ και την εθνική νομοθεσία, γ) στη πρακτική εφαρμογή του Χάρτη σε μελέτες περίπτωσης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Judging the Charter (Εφαρμόζοντας το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ). Επιμορφωτικά εργαστήρια για δικαστές και δικηγόρους, 5 και 6/10/2017
- Συνέδριο: Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και δικαστική πρακτική, 12-13/10/2017

Καλούμε δικηγόρους με ενασχόληση σε συναφή θέματα και δικηγορική εμπειρία 3-5 έτη να υποβάλλουν εκδήλωση ενδιαφέροντος έως 25 Σεπτεμβρίου 2017.

Η καινοτομία των εργαστηρίων είναι η έμφαση στην πρακτική προσέγγιση του θέματος. Τα εργαστήρια θα έχουν διαδραστικό χαρακτήρα και προϋποθέτουν την ενεργητική συμμετοχή των συμμετεχόντων και τη συμμετοχή σε ομάδες εργασίες όπου θα συζητηθούν μελέτες περίπτωσης. Για περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα επικοινωνήστε με την υπεύθυνη έργου, Άννη Καμαριώτη, στα τηλέφωνα 210 3623506 και 210 3623634 ή στο centre@cecl.gr

Τόπος: Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, Ακαδημίας 43 (3^{ος} όροφος), Αθήνα

Χρόνος: Παρασκευή 6 Οκτωβρίου 2017, ώρα 10:30 – 17:30

Γλώσσα σεμιναρίου: Ελληνικά

Διαθεσιμότητα: 20 θέσεις για Έλληνες δικηγόρους με ενασχόληση σε συναφή θέματα και εμπειρία 3-5 έτη – θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας

Δηλώσεις συμμετοχής έως: 25 Σεπτεμβρίου 2017

Κόστος: Χωρίς κόστος

Αίτηση συμμετοχής/ πληροφορίες: Συμπληρώστε τη φόρμα εκδήλωσης ενδιαφέροντος που θα βρείτε στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος

(<http://www.cecl2.gr/index.php/el/component/content/article/8-thecentre-gr/613-6-10-2017>) ή επικοινωνήστε με την υπεύθυνη έργου, Άννη Καμαριώτη, στα τηλέφωνα 210 3623089/ 3623506 (εσωτ. 108).

● Συνέδριο: Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και δικαστική πρακτική, 12-13/10/2017

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή & Δημήτρη Τσάτσου (www.cecl.gr), σε συνεργασία με το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης της Αυστρίας, το Ludwig Boltzmann Institute of Human Rights (Αυστρία), τον Συνήγορο του Πολίτη της Κροατίας, το Institute for International Legal Studies (Ιταλία) και το Institute for Law and Society (Πολωνία), υλοποιεί το

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- Συνέδριο: Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και δικαστική πρακτική, 12-13/10/2017

Νέες εκδόσεις

- R. Albert/X. Contiades/A. Fotiadou (Eds.), *The Foundations and Traditions of Constitutional Amendment* (Hart Publishing 2017, 416 p.)

πρόγραμμα “Judging the Charter”. Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αποσκοπεί στην ενίσχυση των γνώσεων και των ικανοτήτων των δικαστών σε 5 κράτη-μέλη σχετικά με τη χρήση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη δικαστική πρακτική γενικά και ειδικότερα σε υποθέσεις μετανάστευσης και ασύλου.

Στο παραπάνω πλαίσιο διοργανώνεται Συνέδριο με θέμα “Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και δικαστική πρακτική” στις 12 και 13 Οκτωβρίου 2017, στο ξενοδοχείο Electra Palace. Το Συνέδριο αποσκοπεί να αποτελέσει πλατφόρμα ανταλλαγής εμπειριών σχετικά με ζητήματα και προκλήσεις κατά την πρακτική εφαρμογή των δικαιωμάτων του Χάρτη και θα εξετάσει ειδικότερα τα παρακάτω θέματα:

- ❖ τομείς εφαρμογής του Χάρτη
- ❖ υφιστάμενη κατάρτιση και τρέχοντα εκπαιδευτικά προγράμματα
- ❖ μελέτες περιπτώσεων επί της εφαρμογής διατάξεων του Χάρτη
- ❖ εφαρμογή του Χάρτη ειδικά σε θέματα μετανάστευσης

Τόπος: Electra Palace (Ναυάρχου Νικοδήμου 18, Αθήνα)

Γλώσσα συνεδρίου: Αγγλικά

Διαθεσιμότητα: 15 θέσεις

Δηλώσεις συμμετοχής έως: 29 Σεπτεμβρίου 2017 - θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας

Κόστος: Χωρίς κόστος. Καλύπτεται μετακίνηση προς Αθήνα με τρένο ή λεωφορείο και διαμονή για τις νύχτες της 11^{ης} και 12^{ης} Οκτωβρίου.

Αίτηση συμμετοχής/πληροφορίες: Παρακαλώ συμπληρώστε τη φόρμα εκδήλωσης ενδιαφέροντος που θα βρείτε στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος (www.cecl2.gr) ή επικοινωνήστε με την υπεύθυνη έργου, Άννη Καμαριώτη, στα τηλέφωνα 210 3623089/ 3623506 (εσωτ. 108).

Νέες εκδόσεις

- R. Albert/X. Contiades/A. Fotiadou (Eds.), *The Foundations and Traditions of Constitutional Amendment* (Hart Publishing 2017, 416 p.)

www.cecl.gr

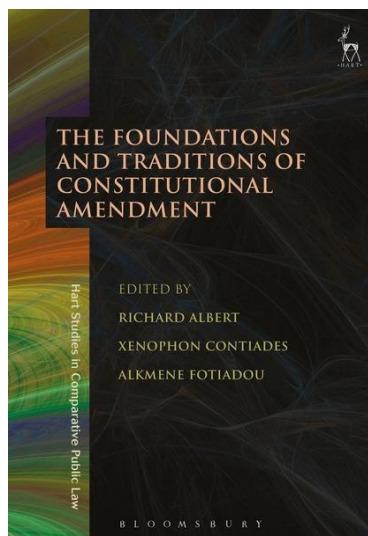
Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Νέες εκδόσεις

- R. Albert/X. Contiades/A. Fotiadou (Eds.), *The Foundations and Traditions of Constitutional Amendment* (Hart Publishing 2017, 416 p.)

Published: 13-07-2017
Format: PDF eBook
Edition: 1st
Extent: 416
ISBN: 9781509908271
Imprint: Hart Publishing
Series:
Hart Studies in
Comparative Public Law

There is growing interest in constitutional amendment from a comparative perspective. Comparative constitutional amendment is the study of how constitutions change through formal and informal means, including alteration, revision, evolution, interpretation, replacement and revolution. The field invites scholars to draw insights about constitutional change across borders and cultures, to uncover the motivations behind constitutional change, to theorise best practices, and to identify the theoretical underpinnings of constitutional change.

This volume is designed to guide the emergence of comparative constitutional amendment as a distinct field of study in public law. Much of the recent scholarship in the field has been written by the scholars assembled in this volume. This book, like the field it hopes to shape, is not comparative alone; it is also doctrinal, historical and theoretical, and therefore offers a multiplicity of perspectives on a subject about which much remains to be written.

This book aspires to be the first to address comprehensively the new dimensions of the study of constitutional amendment, and will become a reference point for all scholars working on the subject. The volume covers all of the topics where innovative work is being done, such as the notion of the people, the trend of empirical quantitative approaches to constitutional change, unamendability, sunrise clauses, constitutional referenda, the conventional divide between constituent and constituted powers, among other important subjects. It creates a dialogue that cuts through these innovative conceptualisations and highlights scholarly disagreement and, in so doing, puts ideas to the test. The volume

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Νέες εκδόσεις

- R. Albert/X. Contiades/A. Fotiadou (Eds.), *The Foundations and Traditions of Constitutional Amendment* (Hart Publishing 2017, 416 p.).

therefore captures the fierce ongoing debates on the relevant topics, it reveals the current trends and contested issues, and it offers a variety of arguments elaborated by prominent experts in the field. It will open the way for further dialogue.

Table of contents

Introduction: The State of the Art in Constitutional Amendment

Richard Albert

1. Amendment Power, Constituent Power, and Popular Sovereignty: Linking Unamendability and Amendment Procedures

Yaniv Roznai

2. Constitutional Theory and Cognitive Estrangement: Beyond Revolutions, Amendments and Constitutional Moments

Zoran Oklopcic

3. Constraints on Constitutional Amendment Powers

Oran Doyle

4. Comment on Doyle's Constraints on Constitutional Amendment Powers

Mark Tushnet

5. Constituting the Amendment Power: A Framework for Comparative Amendment Law

Thomaz Pereira

6. Sieyès: The Spirit of Constitutional Democracy?

Luisa Fernanda García López

7. Revolutionary Reform in Venezuela: Electoral Rules and Historical Narratives in the Creation of the 1999 Constitution

Joshua Braver

8. 'Revolutionary Reform' and the Seduction of Constitutionalism

Juliano Zaiden Benvindo

9. Constitutional Sunrise

Sofia Ranchordás

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Νέες εκδόσεις

- R. Albert/X. Contiades/A. Fotiadou (Eds.), *The Foundations and Traditions of Constitutional Amendment* (Hart Publishing 2017, 416 p.).

10. Constitutional Change and Interest Group Politics: Ireland's Children's Rights Referendum

Oran Doyle and David Kenny

11. Amendment-Metrics: The Good, the Bad and the Frequently Amended Constitution

Xenophon Contiades and Alkmene Fotiadou

12. Comment on Amendment-Metrics: The Good, the Bad and the Frequently Amended Constitution

James E Fleming

13. Constituting 'the People': The Paradoxical Place of the Formal Amendment Procedure in Australian Constitutionalism

Lael K Weis

14. Hard Amendment Cases in Canada

Kate Glover

15. Formal Amendment Rules and Constitutional Endurance: The Strange Case of the Commonwealth Caribbean

Derek O'Brien

16. The French People's Role in Amending the Constitution: A French Constitutional Analysis from a Pure Legal Perspective

Jean-Philippe Derosier

17. The Implication of Conflation of Normal and 'Constitutional Politics' on Constitutional Change in Africa

Duncan Okubasu

18. Direct Democracy and Constitutional Change in the US: Institutional Learning from State Laboratories

Jurgen Goossens

Conclusion: The Emergence of Comparative Constitutional Amendment as a New Discipline: Towards a Paradigm Shift

Xenophon Contiades and Alkmene Fotiadou

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr